

საქართველო

ეროვნული თავისუფლების ბრძოლა - პიროვნული თავისუფლებისათვის
პიროვნული თავისუფლების ბრძოლა - ეროვნული თავისუფლებისათვის

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. გამოდის სამშაბათობით №8 (1709) 23 II - 1 III, 1999წ. ღირსი 50 თეთრი

მე-2 გვერდი

მოქალაქებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!!

**ეროვნება ერთობრავიულ
სამკაულად იქცა, ანუ
„რატომ ვარ უიუიით
შეპყრობილი ქართველი!“**

მე ყაჩაღი კი არა, მეომარი ვიყავი ნაომარ კაცს სამსახურს არაპინ ამღვებს...

მე-2 გვერდი

ნარსულის განსახება

შეხვედრა გერმანიასთან და ვატილანსკისთან განია სოფლებს ყნის

მე-5 გვერდი

**სტუდენტები
მოვითხოვთ:
აღდგას
ეროვნების
აღმნიშვნელი
გრაფა!**

მე-2 გვერდი

ნოდარ ნათაძე:

რაც ვიცით

მე-6 გვერდი

**როგორ
შეიძლება
ერთს წერდო
და მეორეს
ამბიკისებდო?!**

ღია წერილი

საპარტეზლოს
იუსტიციის
მინისტრს, გატონ
ლადო ჭანტურიას!

მე-3 გვერდი

**ხმა ხალხიდან
ჩვეოლუსიებს
გერმანიას და
განადგურების მეზი
არაფერი მოაქვს**

მე-10 გვერდი

**სუფ-
სარქმისმაც
გერ უფველა
საქართველოს**

მე-3 გვერდი

**განდის
ორგანიზატორი
— ფირმის
„ერთ-ერთი
ხელმძღვანელი“?**

მე-9 გვერდი

**საქანერო
მოჭაღოვად
წნევი**

მე-11 გვერდი

მე ყაჩაღი კი არა, მეოპარი ვიყავი ნაომარ კაცს სამსახურს არავინ აძლევს...

რედაქციაში ხშირად სტუმრობენ ათასგვარი პრობლემებით თავმოებეზრებული ადამიანები. გვიჩვენებ გაზეთის სიმაღლის წეროსათვის, გულიდან ამოსული კეთილი სიტყვებით გვლოცავენ ხოლმე... ამჟამად, ჩემს წინ 50-იოდენ

დღეს შვილიც აღარ მეყოლე-ბოდა ცოცხალი, ორჯერ დავიხსენი...
გაგრაში ხეობის ალყიდან 18 ვაჟიდან 14 გამოვიყვანეთ ცოცხალი. მამა ვარ და ალბათ მიმიხვედებით, რა დღეებს გამოვივლიდი, თან პასუხისმგებლო-

იმედინები და გახარებულები შევეყურებოდი მას, რომელმაც გეტოვია: „თუ შეძლებთ, კელასურიდან აფხაზებს დიდძალი ტექნიკა აქვთ შემოსატანი და როგორმე ხელი შეუშალეთ და პოზიციები იქნება ხელში აიღოთ“.

ჩვენ ყველაფერი გავაკეთეთ და შეუძლებელიც შევძელით. მთლიანად დავმინეთ კელასური და გამარჯვება მივულოცეთ მებრძოლებმა ერთმანეთს.

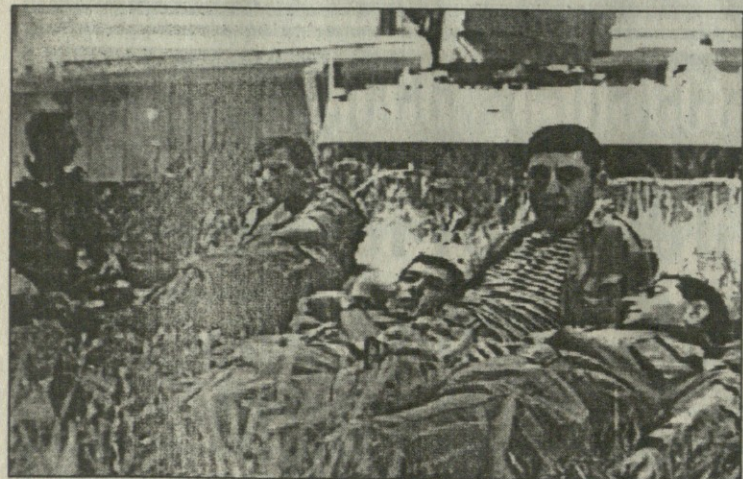
მე ვერ წარმოვიდგინა, რომ ჩვენ ომი წავაგეთ, როგორ? როდის?..

ლამე, როცა გავიგეთ, სოხუმი დაცული, სიტყვა არ არსებობს ლესიკონში, რომ აფხაზი, რაც ჩვენ დავგეგმეთ. უკან დავიხიეთ და 28-ში დავადექით სე-ანეთის გზას. ჩვენ მივლასდებოდა, აფხაზები კი ზეიმობდნენ. აურზაურისა და სირენების საზეიმო სროლის ხმები ჩვენზე დამორგუნველად მოქმედებდა. ეს იყო საშინელება, ჩვენთან ერთად მოდიოდა უამრავი ხალხი, ტერიტორია, წყველით ან უზომო ტანჯვისაგან სახეშეშლილი. ეს რა ნახა ჩემმა თვალებმა, როგორ აგიღწეროთ, 3 დღედაღამე გზაში ვიყავით, ვცდილობდით დავხმარებოდით ერთმანეთს. ბევრს სასიონარკვეთილობისაგან სიკვდილიც კი უნდოდა, რამდენი შინაურს, ნათესავს ეძებდა ამდენ ხალხში და უშედეგოდ — ამის გამო ყველა ძალიან იტანჯებოდა.

4 თოთხ ბავშვებიანი ქალი, რძეგამშრალი, ენაწართმეული მოგვყვებოდა. რაც შემეძლო ვხმარებოდი, მთელი გზა მოცეს და მავალს ვუწურავდი ყველაზე პატარისათვის და „სოსკიან“ ბოთლს ვუვსებდი წვენი. ასე გაჭირვებით მივიყვანეთ ბავშვებიანი ქალები ჭუბურში. დღესაც მაინტერესებს, ნეტავ როგორ არის ის ბავშვი, რომელსაც ასეთი „ბუნებრივი“ კვება დაუწიხა „ვილაც ბიძია“.

არ დამავინწყდება... ერთ ახალგაზრდა სევანს ხელით ჩახუტებული მკვდარი ძმა მოჰყავდა. ვერაფრის თქმას ვერ ვუბე-დავდით სანაყალს, ბოლოს თვითონ გადაწყვიტა, მშვენიერი გორაკი შეარჩია და იქ დავკრძალეთ. ცრემლებს მალავდა ბოლმიანი ხმით, თითქოს თავს იმართლებსო, ხმადაბლა თქვა: მე

(გაგრძელება მე-4 გვ.)

წლის კაცი ზის და თავის ამბავს მიყვება. მას სახეზე ნაიარევი ეტყობა, ქურთუკის ჯიბეები კი საესე აქვს სხვადასხვაგვარი საბუთებით, რომლითაც ცდილობს დავარწმუნოს, რომ იგი ნამდვილად გიორგი ბერუაშვილია, — 1993 წელს შექმნილი „საპიორთა“ საინჟინრო 28-ე ბატალიონის ყოფილი მეთაური, დღეს კი ყველასაგან მივიწყებული ადამიანი, რომელსაც აღარც სამსახური აქვს და აღარც მისი შოვნის იმედი. ქვემოთ გთავაზობთ მისი საუბრის მოკლე ჩანაწერს (სტილი დაცულია).

„ნაომარი კაცი ვარ, 2 შვილის და 4 შვილიშვილის პატრონი. ვცხოვრობთ ვარკეთილში 10 სული ოროთახანაგვრიან ბინაში.

მთელი ცხოვრება მძლოდ ვმუშაობდი, სად არ ვყოფილვარ და რომელ ტრანსპორტზე არ მომისინჯავს „რული“.

მერე ომი დაიწყო. ჩემმა ბიჭმა წასვლა გადაწყვიტა. რა უნდა მექნა, მთელი ცხოვრება პატრონობა ვუკიყინებდი და როგორ არ უნდა გამეშვა. იძულებული გავხდი სამსახურისათვის თავი დამენებებინა და შვილს სოხუმში გავყოლოდი. კიდევ კარგი, რომ გავყვეი, თორემ

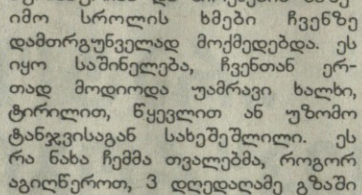
ბაც მქონდა ალბეული, „საპიორთა“ ბატალიონის ასმეთაური ვიყავი და სხვისი — ჩემი ვე არ არსებობდა!

ძალიან სამწუხარო დღე გავგიტენდა — დაიღუპა ბატალიონის ხელმძღვანელი, რუსიშვილი. შემდეგში გვგეგმიდ დაგვინიშნეს უფროსად.

1993 წლის დილა თენდებოდა, კვიტულში ვიყავით, არ ნახული დიდი თოვლი იდო ირგვლივ, მე კი ამ დროს ნეწებ-ჩამტვრეული და დაჭრილი ვიწე.

ყარყარაშვილმა ექიმი გამომიგზავნა და საკაცით ძლივს გამომიყვანეს იქიდან. 16 დღე ვინეტი აძიუბუბს საავადმყოფოში. შემთხვევით ტელევიზორში ვნახე, რა დღეში იყვნენ ჩემი ბიჭები იქ, საიდანაც მე წამომიყვანეს და ვერ შევძელი საავადმყოფოში წოლა. ნეწები მაგრად გავიკარი და ისევ ჩემი შვილის გზას დავადექი... დასაწყისიდან ბოლო წუთამდე ომში ვიყავი. ბოლოს სოხუმში ავიღეთ მაიმუნების „პიტომნიკი“, ტელევიზიის „ანა“, ვცხოვრობდით ცხუმის პანსიონატში.

26 სექტემბერს „სინოფის შტაბში“ 11 სთ-ზე შევხვდით ბატონ ედუარდ შევარდნაძეს.

მოქალაქე! ყველა ჩვენი. შაჰატიდო!

პროვინცია ეთნოგრაფიულ სამკაულად იქნა. ანუ „რატომ ვარ შიშით შავსკოხილი ქართველი!“

ნაცნობი, ზოგისთვის დღესაც ახლობელი ლოზუნგის პერიფრაზა მწარე ირონიად გაისმის მე-20 საუკუნის ბოლოს იყო დრო, როცა ქართველთა ეროვნულ კონსოლიდაციაზე უმნიშვნელოვანეს ღირებულებად პროლეტარიატის გაერთიანება გამოაცხადეს და ეროვნულ განმათავისუფლებელი მოძრაობის ბელადს ილია ჭავჭავაძეს „ბნელუთის მოციქული“ უწოდეს. ეროვნული ნიშლიზმით შეპყრობილი სოციალ-დემოკრატიული მოძრაობის ორივე ფრთა, მენშევიკებიც და ბოლშევიკებიც სოციალური სამართლიანობის საზოგადოების, სოციალიზმის აშენებისათვის სხვადასხვა გზებით იბრძოდნენ და ყველას, ვისაც „ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყუდნეს“ გრძნობა მსჭვალავდა, ჩამორჩენილობას უკიჟინებდნენ, ქართველი ერისთვის კულტურულ-ნაციონალური ავტონომიის მინიჭებასაც კი მიუღებლად თვლიდნენ. ისტორიულმა რე-

მოხმარეს ქართული სახელმწიფოებრიობის შენარჩუნება-განმტკიცებას, მაგრამ ეს არ ცვლის იმ მწარე რეალობას, რომ მათ XX-ის დამდეგს, დიდი მუშაობა გასწიეს იმისათვის, რომ სოციალურ-განმათავისუფლებელ იდეოლოგიას შთანთქა ქართველი ერის ეროვნულ-განმათავისუფლებელი სულისკვეთება.

1921 წელს სოციალ-დემოკრატიული მოძრაობის ბოლშევიკური ფრთა ჩაუდგა სათავეში სახელმწიფოებრიობა დაკარგულ ქართველ ერს, რომელიც მოკავშირე რესპუბლიკის სტატუსითაც კი ვერ შევიდა 1922 წელს შექმნილი სსრკ-ს შემადგენლობაში და ამირკავკასიის საბჭოთა სოციალისტური ფედერაციული რესპუბლიკის წევრის სტატუსს დასჯერდა. მხოლოდ XX-ის ბოლოს შესძლო ქართველმა ერმა „მოძვე ხალხთა კავშირიდან“ განთავისუფლება და სახელმწიფო-

ალობამ მიიყვანა სოციალ-დემოკრატიის მენშევიკური ფრთა, ვერ კულტურულ-ნაციონალური, შემდეგ შერეული კულტურულ-ტერიტორიული ავტონომიისა და ბოლოს, სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღიარებამდე.

საქართველოს ისტორიის ერთ-ერთი ტრაგიკომედიაა ის, რომ 1918 წელს საქართველოს დამოუკიდებელი სახელმწიფოს მესვეურება სწორედ ამ ადამიანებს არგუნა ბედა.

1918-1921 წლებში ქართველი სოციალ-დემოკრატების მენშევიკური ფრთა მართავდა დამოუკიდებელ სახელმწიფოს. ჩვენი აზრით, მათ მთელი თავიანთი შესაძლებლობა

ბრიობის აღდგენა.

დღეს, როცა 9 წელიც კი არ გასულა დამოუკიდებლობის დეკლარებიდან, როცა სოციალური და ეროვნული პრობლემებით დაღდასმული საქართველოს სახელმწიფო დამოუკიდებელი განვითარების ურთულეს გზაზე პირველ ნაბიჯებს დგამს, ქართული საზოგადოების ერთი ნაწილი ეროვნების იურიდიულ დაკანონებას უარყოფს და აცხადებს: ჩვენ ვცხოვრობთ საქართველოს დამოუკიდებელ სახელმწიფოში, რომელიც აშენებს დემოკრატიულ, სამოქალაქო საზოგადოებას. საქართველოს სახ-

(გაგრძელება მე-9 გვ.)

სტუდენტები მოვითხოვთ: აღდგეს პროვინციის აღმნიშვნელი გრაფა!

„ჩვენ ხომ ინტერნაციონალისტები ვართ, რად გვინდა ქართველობაზე თავდადება?“ — ამას გვიჩიჩინებდნენ საბჭოთა რეჟიმის დროს, ამას იმეორებენ დღესაც. ხშირად გაიგონებდით თითქმის ტრაფარეტულად ქვეულ ფრაზებსაც: — „პარტია საქართველო უქართველებოდა...“

საქართველოს სახელმწიფოებრივი არსებობის გარიჟრაჟიდანვე მოუხდა ბრძოლა ძლიერ დამპყრობლებთან. ცინ მოთვლის, რამდენი ბრძოლა გადაგვტანია უთანაბრო ძალებთან ჭიდილში, ზოგჯერ კიდევაც დავმარცხებულვართ, მაგრამ საბოლოოდ კი ვერასოდეს დაგვიმორჩილეს.

და ბოლოს, რუსეთი... იქნებ, დაგვალა ისტორიის ავტედიობა.

იქნებ, ამიტომ ვეღარ გავუმტკიცებთ მას?! — არა!!! ყველა სხვა მტერი მტრად მოდიოდა, რუსეთი კი — „მეგობრად“! ქართველის მეგობრისადმი მინდობილმა ბუნებამ კი იგი მტრად ვერ იწამა. „მეგობრად“ მოსულმა კი მუხანათურად ჩაგვცა ზურგში მახვილი.

და არა ერთხელ... ერთ დროს, ერთმა ბრძენმა ქართველები დაგვარცხა: წმიდათმინდა რამ გვაქვს: ენა, მამული,

სარწმუნოება, მას კაცი უწმინდურის ხელით არ უნდა შეგხოს. ის ბრძენი დღეს ცოცხალი რომ იყოს, დაუმატებდა: — ეროვნული თვითმყოფადობაც, ქართველობა!!!

იქნებ დროა, გამოვხიზნო... იქნებ დროა, თვალები გავახილოთ: მტერი მტრად შევიცნოთ, მოყვარე — მოყვარე, ნამდვილი მეგობარი — მეგობრად.

იქნებ დროა, ჩვენს აზროვნებას ძალა დავატანოთ და გავიზნოთ — ვინ ინერს სინამდვილეში, პოლიტიკურ ქულებს, უარეს შემთხვევაში კი დაგინახოთ — ვინ ასრულებს ე. წ. ნითელი ცენტრის მითითებებს.

უკანასკნელ ხანებში ძალიან ბევრ შეცდომაში (?) უშვებენ ჩვენი „სათაყვანებელი“ პოლიტიკოსები: შეცდომა იყო „დაგომისის ხელშეკრულება“; შეცდომა იყო გაგრის ტრაგედიის წინ დადებული ხელშეკრულება; შეცდომა იყო სოხუმის დაცემის წინ დადებული ხელშეკრულება და ბოლოს, შეცდომაა პარლამენტის კანონი, რომლის მიხედვითაც ეროვნების აღმნიშვნელი გრაფა გაუქმდა მთელ რიგ საბუთებში.

იქნებ, კმარა ამდენი შეცდომები ერთი პოლიტიკოსისათვის? იქნებ, დროა ამდენჯერ შემდგარი მიუბრუნდეს მამა-პაპისულ საქმიანობას და „დიდი პოლიტიკოსობა“ ყანაზე, სიმინდზე და თოხზე გაცვალოს,

ხოლო პოლიტიკა შეუცდომელ ხალხს ჩააბაროს?!

ისევე, როგორც ქართული ენა დაიცვეს ჩვენმა მშობლებმა, ეროვნულ თვითმყოფადობას, ქართველობას დავიცავთ ჩვენი. გვეყვარა, მშობლებზე უკეთესად შევძლებთ ამას. საჭიროა, ყველამ დავინახოს, რომ ჩვენში ჯერაც არ ჩამქრალა ქართული სული.

ყველას მოგინდებთ, თანატოლებო, სტუდენტებო, და საერთოდ, ქართველო ახალგაზრდებო, იქნებ დროა შევკავშირდეთ და მაშინ, როცა „უფროსები“ წინასწარ დაგვამოლ საექტაკლში როლებს ინანილებენ, ჩვენ მაინც ვეცადოთ „დაშვებული შეცდომის“ გამოსწორებას, რადგანაც ამ საქმეს „კაცი უწმინდურის ხელით არ უნდა შეგხოს“. არ დაგვავინწყდეს, ჩვენ შვილები ვართ ჩვენი მამებისა, რომლებიც იბრძოდნენ საქართველოს თავისუფლებისა და ერთიანობისათვის, თუმცა დღევანდელ რეალობას დამარცხებდა ვუთვლით, მაგრამ ბრძოლა გრძელდება...

ენა, მამული, სარწმუნოება და ქართველობა დავიცავთ, ქართველებო, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ჩვენს არსებობას აზრი არა აქვს, წინააღმდეგ შემთხვევაში საქართველო და მთლიანი კავკასიაც მასონების ერთერთი გემრიელ ლუკმა გახდება. ნუთუ ტყუილად დავიღვარა

ქართული სისხლი, განა უბრალოდ იბრძოდნენ ჩვენი მამა-პაპანი. ნუთუ იმიტომ იქმნებოდა ქართულ ენაზე მრავალი უნიკალური ნაწარმოებები, რომ სხვისი დასაცინი და დასაწიხი გამხდარიყო. გონს მოდი, ქართველო ერო. სხვისი ბაძვა ხელს არ მოგვცემს, ჩვენი ჩვენი მეგობა უნდა გავაჩნდეს, ჩვენი ქართველები ვართ. ის ხალხი, რომელსაც დიდი ისტორია აქვს, ცრემლიანი და სისხლიანი. ქართველი კაცი ყოველთვის ამაყად მოაბიჯებდა ამ ქვეყნიურ არსებობის დაუცვრომელ გზაზე, სადაც ძეძენარიც შეხედრია და ეკალნარიც. დასუსტებული მაინც ამაყად მოიწევდა და მოჰქონდა საუკუნეთა გარიჟრაჟზე სიტყვა ქართული, მართალი და მოხიანი.

დღეს? დღეს რა გვემართება? ახლა თითქოს ყველაფერი არარაობად ქცეულა, ქართველი აღარ ქართველობს და დიდი კონსტანტინე ნათქვამის თანახმად მიველტვით „უცხოთა სანატრელს“. ეს ხელს არ მოგვცემს, გადავწყნებდით დიდებულ ქართველი ერი და საქართველო მართლაც უქართველებად დარჩება.

თითქოს, დაუდგომელი და მარად ბოძოქარი ქართული სული, დღეს მხოლოდ ქართველების ერთ ნაწილსა შერჩენია. ჩვენ მოვალენი ვართ, რომ ის ნაწილიცაღი,

რომელიც ყველა ახალგაზრდაში მაინც არსებობს, გავაღვივოთ და დიდი ილიას სიტყვით: „ერთ დიდ ცეცხლად შევგაროვით, ჩვენი ქვეყნის გაცივებული გულის გასათბობად“.

დასასრულს, ჩვენ, სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის II კურსის სტუდენტები, საქართველოს დემოკრატიული მდგომარეობის გათვალისწინებით მოვითხოვთ: აღდგეს ეროვნების აღმნიშვნელი გრაფა, არა მარტო დაბადების მოწმობებში, არამედ, რაც მთავარია, პირადობის დამადასტურებელ საბუთებსა და პასპორტებშიც. რა საჭიროა პროვოკაციების მოწყობა ისედაც ნახევრად განადგურებული ქართველი ერის წინააღმდეგ?!

P.S. გეყოფათ მსახიობობა, ბობოლა ბიძიებო, თქვენ სასაცილო მარიონეტებს გეგხართ უხილავი სატანის ხელში.

ხელს ვანეროთ თ. ს. უფილოლოგიის ფაკულტეტის II კურსის სტუდენტები:
1. ლ. სიხარულიძე.
2. რ. საპარაძე.
3. ვ. შიშკაია.
4. ზ. ზულფაძე.
5. ც. სივნიშვილი.
სულ 41 ხელმოწერა

მკვლარი მკვლარს ეკიდება შენიშვნა

პრეზიდენტი კიდევ ერთხელ „მოტყუვდა“ — ხელი მოაწერა კანონს დოკუმენტებში ეროვნების აღწერის შესახებ, რითაც კიდევ ერთხელ დაამტკიცა თავისი თანამონაწილობა საქართველოს, როგორც ეროვნული სახელმწიფოს, გაუქმების მიმართული შეთქმულებაში. არგუმენტები? ნოლი ან თითქმის ნოლი: ერთი-ორი მოკლეფეხება ტყუილი (ფრანგებს და თურქებს ეროვნება არ უწერიათ), ერთი-ორი დამამზვიადებელი ფრაზა (ნუ გეშინიათ, არ მოვისპობითო) და გონებასუსტი ან თითქმის გონებასუსტი გამოსვლების მასობრივი კონცენტრაცია სახელმწიფო ტელევიზიაში, რომელთა ე. წ. „გამჭოლი“ მიზანია ეროვნული სახელმწიფოებრიობის და, ზოგადად, ეროვნული სულისკვეთების ჩამორჩენილობა ან ისტორიის მიერ მისი განწირულობა დამტკიცონ. პროვინციული ზნისა და აზროვნების უსუსრობის ამ ფრონტზე რომ ახალგაზრდები ან დაახლოებით ახალგაზრდები და მამაკაცები ან დაახლოებით მამაკაცები შემოიღონ, შევარდნაძის გუნდმა ახლა ხანდაზმულებისა და მშვენიერთა სექსის მობილიზაცია მოახდინა და, ყველა ამგვარი ტრეტალური მობილიზაციის პრაქტიკისა და კვალად, გადამწყვეტ შემოტევას გეგმავს. ამგვარად ოფიციალურად („საქართველოს რესპუბლიკა“, №42) ჩვენს წინაშეა ქანანა გიგინეიშვილის წერილი „გადაფრთხილებით ქართველები თუ გავქრებით?“, რომელშიც საანკეტო მონაცემების გარდა ახალი მოკამათის მხარეზე არანაირი ახალი არგუმენტი არ არის, თუმცა იგი მაინც მოითხოვს მკითხველები-

საგან, მას დაუჯეროს ის, რაც სხვებს არ დაუჯერა. კერძოდ, იგი უმაღლეს მკითხველს, რომ „ნაციონალიზმ“, რომელიც განვითარებული ქვეყნების პასპორტებში წერია (ეს სიტყვა მოდის ლათინური ზმნისაგან „ნასკო“, ვიბადები) ნიშნავს ეროვნებას, მოდგმას, ხოლო თანხლებს მნიშვნელობად დღეს, ამ ერების ხელთ ეროვნული სახელმწიფოების არსებობის წყალობით, ამ სახელმწიფოთა მოქალაქეობის აღნიშვნაც აქვს. მეორე და კიდევ უფრო სახიფათო ტყუილი წარმოდგენილი წერილში არის ის, რომ, თითქმის ეროვნების დაფიქსირებით, „ეთნოკურ წარმომადგენლობას ენიჭება პოლიტიკურ-იურიდიული სტატუსი“ და საქართველო, თითქმის, ამით იძულებული ხდება პოტენციურსა და დღეს არსებულ სეპარატისტებს დაუთმოს. სინამდვილეში ეს ასე არ არის. არცერთი უფლებადაცვითი ნორმა არ ითვალისწინებს ეროვნული და სხვა უმცირესობებისთვის, რომელნიც ადგილობრივი უმრავლესობა გამხდარან, იმის ნახევარი უფლებების მიცემასაც კი, რაც მათ საქართველოში ისტორიულად ჰქონდათ, დღეს აქვთ და ყოველთვის ექნებათ. ჩვენი შინაგანი კონფლიქტების წყაროა ხელისუფლების უფარგისობა და არა „ობიექტური აუცილებლობა“, რომელიც არ არსებობს, რის გამოც მმართველ ჯგუფს მათი შეთხზვა უხდება. წერილში მოცემული ისტორიული მსჯელობა, მარტივად რომ ვთქვათ, ბლეფია. ჩვენს წინაშეა პასპორტები არ ჰქონდათ, მაგრამ თვით ის ფაქტი, რომ აქ ცხოვრობდნენ და ამავე დროს — სავსებით ოფიციალურად — ქრისტიანები, კერ-

ძოდ, მართლმადიდებლები იყვნენ, მათი ქართველობის ოფიციალურ გაფორმებას წარმოადგენდა. შევასწავნებ მკითხველს ეროვნების აღწერისათვის ორ მთავარ შედეგს. პირველია საზოგადოების მიერ ინფორმაციის დაკარგვა დემოგრაფიულ დინამიკაზე (ქართველი ერი ისე იქცევა უმცირესობად, არსებული პოლიტიკის წყალობით, რომ ამას ვერ შევამჩნევთ). მეორეა ქართული ეროვნული ცნობიერების გახლეჩა პროვინციული ცნობიერებად სულ 2-3 თაობის მანძილზე. (არგუმენტაცია აქ არ მომყავს. იგი ცნობილია). თქმულს ერთი სვედიანი კონსტატაცია უნდა დაემატოს. კანონის შესწორებათა ის პროექტი, რომელსაც ხელს აწერს იუსტიციის მინისტრი ლ. ჭანტურია, მესაქონლის ან კინოლოგის ნახელავია და არა იურისტისა. ადამიანის ეროვნება აქ დგინდება გენეალოგიით (ძალის, ცხენის ან ძროხის ჯიშით) და არა ცნობიერების მიერ და სოციალური ფაქტორების მთელი რთული კომპლექსის გათვალისწინებით. ეს მონიშნავს, რომ ერის, როგორც სოციალური და პოლიტიკური კატეგორიის, გააზრებაში ავტორები გენეტიკის იქით ვერ წასულან. ამგვარი შესწორების მიღებას აზრი არა აქვს. ამ საკითხის ჭეშმარიტი მოგვარება უფრო მაღალ გონებრივ დონეს და უფრო ფართო ინფორმაციას მოითხოვს, რაც, რაღა თქმა უნდა, მხოლოდ დღევანდელი „მმართველების“ წასვლისა და ახლების მოსვლის შემდეგაც შესაძლებელია. საკითხის გადაჭრის გონივრული პროექტი არსებობს.

6. ნათაძე

განცხადება საქართველო-რუსეთის უპოვითოებათა ახალი ეპაიის გამო

I. ამ რამდენიმე დღის წინ საქართველოში უკანონოდ მდგომარეობაში შეიარაღებული ძალების მიერ საბრძოლო სროლების ჩატარება საქართველოს ტერიტორიაზე თურქეთის საზღვრიდან ხუთი კილომეტრის მანძილზე კიდევ ერთი დემონსტრაციული უგულვებელყოფა საქართველოს, როგორც სუვერენული დამოუკიდებელი სახელმწიფოს, ოფიციალური სტატუსისა და კიდევ ერთი მძიმე დარტყმაა დღევანდელ მსოფლიოში საქართველოს სახელმწიფოს თვითდამკვიდრების მტკიცებულებების პროცესისათვის. ამ სროლების ჩატარება ოფიციალურად შეთანხმებული არ ყოფილა საქართველოს ხელისუფლებასთან. სროლების ჩატარებით საქართველოს დაეკისრა პასუხისმგებლობა მეზობელ სახელმწიფოს წინაშე, ამასთან, დაფიქსირდა იმის მუდმივი შესაძლებლობა, რომ მომავალში საქართველოს ტერიტორიაზე მოხდეს არა მხოლოდ ნებისმიერი იარაღის შენახვა, არამედ მისი გამოყენებაც საქართველოს ნების გარეშე. ამით გამოუსწორებელი ზარალი მოსდის საქართველოს, როგორც თავის ტერიტორიაზე მიმდინარე პროცესებზე პასუხისმგებელი სახელმწიფოს, პრესტიჟს მსოფლიოში, აგრეთვე საქართველოს უსაფრთხოებას, ვინაიდან საქართველოს ტერიტორიაზე მესამე სახელმწიფოს იარაღის ყოფნასა და გამოყენებას შესაძლოა მოჰყვეს საპასუხო ზომები მეზობელ და სხვა სახელმწიფოთა მხრიდან.

საქართველოს დემონსტრაციულ შეურაცხყოფას წარმოადგენს აგრეთვე მცდელობა საქართველოს ხელისუფლებასთან შეთანხმებლად და მისგან ნებადაურთველად საქართველოს ტერიტორიაზე რუსეთის პარლამენტთან ჯგუფის მოგზაურობისა, რომელიც, სხვა ადგილებთან ერთად, მოიცავს დღესდღეობით მტრის მიერ დაკავშირულ გუდაუთასაც.

II. რუსეთის ზემოქმედებით გამოძვევი მოქმედება საქართველოს წინააღმდეგ ცალსახად და უეჭველად მიუთითებს იმაზე, რომ რეალურად და ფორმალურად რუსეთის ავანტიურისტული შემოტევა საქართველოს სახელმწიფოებრიობის წინააღმდეგ, რომლის (ამ შემოტევის) სხვა კომპონენტებია აფხაზ და ოსი სეპარატისტების ინსტირება, შეიარაღება და საპროპაგანდო ხელშეწყობა, სამცხე-ჯავახეთის სეპარატისტთა ნაქეზება და შეიარაღება, საქართველოში შეუნიღბავი კომუნისტური ხროვების აგრესიული მოქმედებების სტიმულირება, რომლებიც გამოდიან აგრესიული ლოზუნგებით საქართველოს სახელმწიფოებრიობის წინააღმდეგ, და მრავალი სხვა ანტისახელმწიფოებრივი მოქმედება საქართველოს ტერიტორიაზე.

ამ შემოტევის აღუქვითობა და მოუგერიებლობა საქართველოს ხელისუფლების მიერ სხვაგვარად ვერ შეფასდება თუ არ როგორც დესტრუქციული მოქმედება საქართველოს სახელმწიფოებრიობის წინააღმდეგ უცხო ქვეყნის, რუსეთის ინტერესებში. მიუღებელია და, ამდენად, საშფუთაროა აჭარის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის ბატონ ა. აბაშიძის პოზიცია საქართველო-თურქეთის საზღვრის აჭარის მონაკვეთის დაცვაში რუსეთის მესაზღვრეთა მონაწილეობის გაგრძელების სასარგებლოდ და ადგილობრივი კადრის სხვაგვარი, და არა საქართველოს სასაზღვრო ჯარების შემადგენლობაში ყოფნის სახით, გამოყენების სასარგებლოდ.

III. როგორც ზოგადი პოლი-

ტიკური ვითარება მსოფლიოში და რეგიონში, ისე რიგის კონკრეტული გარემოებების საქართველოში, კავკასიაში და კავკასიის გარეთ მტყუვლებს იმას, რომ რუსეთის ფორსირებული შემოტევა საქართველოს წინააღმდეგ გამოწვეულია არა წარმატების პერსპექტივით, არამედ ჩიხური სიტუაციით, რომელიც იმაში მდგომარეობს, რომ რუსეთის პოზიციები ჩრდილო კავკასიაში შერყეულია და რუსეთის სამხრეთისკენ ზემოქმედების შესაძლებლობა, ამიერკავკასიაზე დაყრდნობით, თითქმის ნულის ტოლია. ამიტომ რუსეთი ჩქაროებს როგორც ჩრდილოკავკასიაში, ისე ამიერკავკასიაში პრობლემების ძალით გადაჭრას. მანამდე, სანამ ამ რეგიონში დასავლეთის გაგზავნა გაიზრდებოდეს. ამიტომაც დღეს საქართველოში ამოქმედებულია რუსეთის მომხრე ყველა პოლიტიკური ძალა, სხვადასხვა რეალში. ამიტომაც გაქვს საფუძვლი ვიარაღებით, რომ რუსეთის ეს უპერსპექტივობით გამოწვეული ფორსირებული შემოტევა, მისი წარუმატებლობის შემთხვევაში, არის უკანასკნელი ამგვარი შემოტევა საქართველოს სახელმწიფოებრიობის წინააღმდეგ. რუსეთის ამ შემოტევის მტკიცებულებები წარმატება რეალურია მხოლოდ საქართველოში კიდევ ერთხელ პრორუსული და სახელმწიფოებრივი პასუხისმგებლობას მოკლებული პარლამენტის არჩევის შემთხვევაში, რაც მოიტანს ანტისახელმწიფოებრივ ნაბიჯთა შემდგომ გრძელ სერიას შეუქცევადი იურიდიული კაპიტულაციების ჩათვლით. ამიტომ აუცილებელია საქართველოს მთელმა მოსახლეობამ გაითვალისწინოს, რომ დღეს საქართველოში ხელისუფლებაში მოსვლას ცდილობს არა მხოლოდ ერთი პრორუსული ჯგუფი ბატონ ე. შევარდნაძისა და მისი პარტიის „მოქალაქეთა კავშირის“ შემადგენლობით, არამედ ორი ასეთი ჯგუფი — ერთი ბატონ ე. შევარდნაძის და მეორე ბატონ ა. აბაშიძის გარშემო ორგანიზებული. ეს ჯგუფები არიან არა „ორი ძალა“, როგორც მათ წარმოადგენს ოფიციალური პროპაგანდა, არამედ ერთი ძალა, ხოლო ერთიანი ეროვნული ძალა, რომელიც უნდა შეიქმნას საქართველოს გადარჩენის მიზნით, ეროვნული და, მაშასადამე, დემოკრატიული მიზნით, რუსეთის პოლიტიკურ ორგანიზაციათა და ინდივიდუალური ერთიანი ბლოკის სახით, მეორე ძალა და არა „მესამე“, როგორც ამას იგივე ოფიციალური პროპაგანდა თვლის.

მოვუწოდებთ საქართველოს ეროვნული და, მაშასადამე, დემოკრატიული სულისკვეთების პარტიებსა და ინდივიდებს, გაიცნობიერონ, რომ საქართველოს გადარჩენისათვის საჭირო მინიმალური იარაღი არის არა პარლამენტში ეროვნული ოპოზიციის არსებობა, არამედ ამ ოპოზიციის მიერ საპარლამენტო უმრავლესობის მოპოვება, რათა ქვეყნის რეალური მართვა და, ამასთან ერთად, დღევანდელი პრეზიდენტის იმპიჩმენტის პროცესის რეალური დაწყება შეძლოს.

თქმულიდან გამომდინარე, მივმართავთ არა მხოლოდ პოლიტიკურ პარტიათა ხელმძღვანელებს, რომელნიც, შესაძლოა, პოლიტიკურ ასპარეზზე ყოფნას თავისთავად ღირებულად თვლიან თავისი მოქმედების შედეგიანობისგან დამოუკიდებლად, არამედ ამ პარტიათა პირად შემადგენლობას მთლიანად, რომელსაც ძირითად მოტივად ქვეყნის გადარჩენა აქვს.

სგრა ეროვნული კომიტეტი

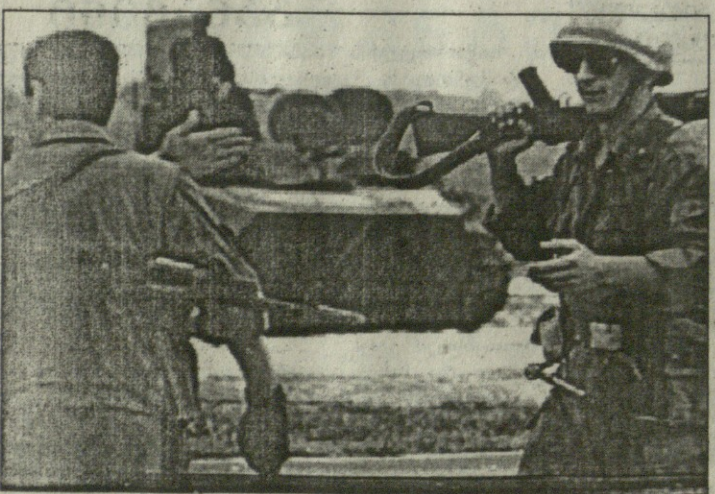
მე ყაჩაღი კი არა, მეოპარი ვიყავი ნაოპარ კაცს სამსახურს არაპირ აძლევს...

(მე-2 გვერდიდან)

აქ ისევ დაგვრუნდებიო. ომი ჩვენ არ წავიგია, სადაც კი ვიყავით, სულ ვიგებდით. მთელი ტექნიკა, ტანკები, ტვირთები ჩვენ ავიღეთ, მაშ, რა მოხდა? ან, დღეს რა ხდება, ამისხანით... სადაც მივდივარ სამსახურის საშოვნელად — ყველა მიცილებს, ნაოპარი თუ ხარ, ეი, ყაჩაღი ხარ, ქურდი ხარ... ყველა მიცნობს, ვინც არ მიცნობს და სადაც გინდათ იქ, თუნდაც ტელევიზიით დავენახები ხალხს, თუ რაიმე ცუდი გამოკეთებია, ჩამქოლონ, თუ არა და, რას მერჩით... მე ხომ ჩემი სამშობლოს დასაცავად, ჩემი შვილის კვალს მივყვებოდი. მადლობაც არავის უთქვამს, ის კი არა და, სამჯერ შეამარცხეს ჩემი სახლი, დღემის სამმართველომ, „ოპრამ“, მასივის მილიციამ. ნახეს, რომ არაფერი მაქვს და მერე თავი დამანებეს. სადაც მივდივარ, ყველგან სამსახურზე უარს მეუბნებიან, ყველას ფული უნდა — მძღოლმაც თურმე „სამარშრუტო ხაზი“ უნდა იყიდო — სად მაქვს მე ფული? მე ყაჩაღი კი არა, მეოპარი ვიყავი! მრცხენია, ჩემი უმაღლეს-დამთავრებული ცოლი რომ

„პერაშვებს“ აცხობს და საღამოს მის მოტანილ 3 ლარს ველოდებით მთელი ოჯახი. ძველი დრო რომ ყოფილიყო, თერჯოლაში წავიდოდი, მამაპაპისულ სახლ-კარს მივხედავდი, მაგრამ ახლა ეს ფუძეც

დრავს ბიჭები ლავრაში მე გავაყოლე. ახლოს ვიცნობ ძალიან ცნობილ ბერ ადამიანს: ნადარეჟი-ვილსაც, ნათაძესაც — რომელსაც უადრესად დიდი პატივს ვცემ, როგორც პიროვნებას.

მინისტრისაგან დაინგრა, თან ყველაფერი ისე კარგად აღარაა, როგორც მაშინდელი რაიკომის მდივნის ანზორ ბურჯანაძის დროს იყო. სად წავიდე და სად ვიმუშაო? ზოგი მტყუცის ხოლმე — მთავარია, ცოცხალი რომ გადარჩიო! ნუთუ ეს სიცოცხლეა. დავხუჭავ თვალებს და კინოფილმივით ვხედავ ახლო წარსულს: ახალდაბადი რომ ვიყავით და დაგვბომბეს ყარაყარაშ-ვილთან ერთად. ადამიანების ფეხები და ხელები ცალ-ცალკე ყვარა. ნამდვილი დოკუმენტური კინოს შესაქმნელად კი, გოგა ხან-

ძალიან სერიოზულად დამეთანხმა იგი. რეზოლუცია გთხოვთ, ქრთამის გარეშე მიიღოთ სამსახურში გიორგი ბერუაშვილი. იგი ნამდვილად არაა ყაჩაღი, ერთი უბრალო, ალალი, ოჯახისმოყვარული, თავის ქვეყანაზე უსაზღვროდ შეყვარებული ქართველი (წარმოშობით თერჯოლელი) და სამშობლო-სათვის სისხლდანთხეული კაცია. რაზედაც ხელს ვაწერ: გაზეთ „საქართველოს“ კორესპონდენტი

მთიი ჩადუნელი

გაგრძელება. დასაწყისი
„საქართველო“ № 7

ნაჩსულის გახსენება

შეხვედრა გერმანიასთან და პასილავსკისთან

ბერია სოფელს ყრის

აღნობა, ჭოლიკაურის საქმესთან დაკავშირებით შეგანუხეთო.

ადრესატის პასუხი ვერ გავარჩიე, კარგად არ ისმოდა, თანაც ჩემში დაბნეულობამ იჩინა თავი.

მდგომარეობიდან ისევ მურაშკინმა გამომიყვანა; მოპასუხეს ყურმილში ჩასახა: — ახლავე, ახლავე, და ყურმილი მე გამომიწოდა; — ელაპარაკე! — მიბრძანა.

მერე და ვინ არის ტელეფონთან? ვიკითხე მე ისე, რომ ხელიც არ გამიწოდებია ყურმილისაკენ.

ვინ არის და მაიორი ნეგინი, საკავშირო შინაგან საქმეთა სამინისტროს სამმართველოს მდივანი, ბრძანების კოლოთი მიპასუხა მურაშკინმა.

— ამხანაგო მაიორო, — დავინყე ენის ბორძიკით, —

მე ნეგინთან არავითარი საქმე არა მაქვს, გარდა ამისა, არც საიმოსოდ ვიცი რუსული ენა, რომ ჩემს საქმეზე ველაპარაკო მას, რომც ვიცოდე, მაინც არ დაველაპარაკებოდი, იმიტომ, რომ ჩემს წერილზე მხოლოდ ბერიას შეუძლია პასუხის გაცემა, ნეგინი აქ არაფერ შუაშია მეთქი. ჩემმა სიტყვებმა საშინლად ააღელვა მურაშკინი, რომელმაც მოპასუხეს ბოდიშის მოხდით მოახსენა, რომ მე უარს ვაცხადებდი მასთან საუბარზე და მხოლოდ ბერიას დაველაპარაკებოდი.

ამის შემდეგ კიდევ რაღაც ილაპარაკეს ერთმანეთში, მერე მურაშკინმა ყურმილი დადო და მომდგა სხვათაშორის, პაუზი გახსნა და დამემუქრა და მეც ასე მეგონა, რომ ასეთი სიჯიუტისათვის რაიმე სასჯელს მომცემენ-მეთქი, მაგრამ ამ შემთხვევას გადავურჩი და კაი ხნის მანძილზე ჩემთვის აღარავის შეუხსენებია ეს ამბავი. ეს კი არის, რომ მის მერე ნაწილში რაღაც იდუმალ ზედამხედველობას ვგრძნობდი, თითქოს ყოველ წუთს და წამს მე მითვალთვლებდნენ, არ ვიცი ზევადან ჰქონდათ დავალებული, თუ თვითონ ნაწილში იჩენდნენ ასეთ სიხიზლეს.

ერთხელ პოლკოვნიკი სპირიდონოვი გვეწვია, დაინტერესდა ჩვენი ცოდნით და ასეულის მეთაურთან, კაპიტან ანაშკინთან ერთად დაესწრო პოლიტმეცადინეობას. ჩვენს ნაწილში სხვადასხვა ეროვნების წარმომადგენლები იყვნენ, მათ შორის თითქმის ყველას საშუალო ცოდნა ჰქონდათ მიღებული, ზოგს უმაღლესიც, ერთადერთი დანაწევრებული განათლებით მარტო მე ვიყავი ასეულში.

პოლიტმეცადინეობის დასრულება სწორად ვერ გამოვითქვა — მეთქი. რუდოიმი მითხრა: — თქვენ თქვით ისე, როგორც შეგიძლიათ, დანარჩენს მე მივხვდები, იოლნად დამარწმუნეთ, რომ ოთხკლასდამთავრებულმა ამბოზე

მეტი იცითო. მეც ავდექი და ვუპასუხე, რომ სიტყვა „ინტერნაციონალი“ არის მარქსის მიერ შეთხზული ლოზუნგი (მოძღვრება) და სიტყვასიტყვით ნიშნავს, „სოფლინტი ვსე ნაციი“, რომ სიტყვა „ინტერ“ არის უცხოური და ნიშნავს გაერო-თანებას, „ნაციონალი“ კი — ჩვეულებრივი საერთაშორისო სიტყვაა-მეთქი.

პოლიტმეცადინეობის დარჩა ჩემი პასუხით, მაგრამ პოლკოვნიკმა არ დაუჭირა მხარი: — ერთი სიტყვის გაზიფრება ბევრს არაფერს ნიშნავს. შეიძლება სადღაც ჰქონდა გაგონილიო. მის მერე პოლიტმეცადინეობა რუკასთან დაიწყო გამოძახება, აქაც ჩაიჭრნენ „განათლებული“ ბიჭები, ვერცერთმა ვერ გამოავლინა სათანადო ცოდნა. ბოლოს პოლი-

ტელი ისევ ჩემით დაინტერესდა: — რუკასთან ხომ არ გამოხვალთ? — ვიკითხა. რაზე დავიხვედდი უკან? შესანიშნავად ვიცოდი რუკა, კონტინენტები თუ პარალელ-მერიდიანები, გრძედები თუ განედები, ხოლო დასახლებული პუნქტების ჩვენება ხომ თვალდახუჭულსაც შემეძლო. გავედი, პოლიტმეცადინეობა მკითხა: სად რა მდებარეობს მოიპოვებო საბჭოთა კავშირში. ვუპასუხე დაუბრკოლებლად, მერე მისვლია, მომეხაზა ხუთივე კონტინენტი, ესეც ვუჩვენე და ბოლოს ქალაქებზე გადავიდა, მკითხა უფრო მიჭრულად კიბეები, ძეხნის გარეშე ვუჩვენე ყველა, მერე პოლკოვნიკმა სპირიდონოვმა ითხოვა ერთი კითხვის მოცემის უფლება და მკითხა, — აბა, სად მდებარეობს მოსკოვი, გვაჩვენეო.

ზემოთაც მოვიხსენიე, რომ ჩვენი ბატარეა იდგა შემალბებულ ადგილზე, სოფ. ტროიცკის მინდვრებში, ეს პოლიტმეცადინეობა ტარდებოდა ღია ცის ქვეშ, ასე რომ, ამ მალბობიდან შესანიშნავად მოჩანდა მხრებგაშლილი მოსკოვი, რომლის ძალში სუნთქვა რაღაც გუგუნის მსგავსად გვესმოდა აქ და პოლკოვნიკმა რომ მკითხა, აბა, მოსკოვი გვაჩვენეო, მე ინსტიტუტურად შემოვბრუნდი. საჩვენებელი ჯოხი რუკის მაგიერ ქალაქსაკენ გავიშვირე და ვუთხარი: აგერ, მოსკოვი-მეთქი.

ამ პასუხს გულიანი სიცილი და ტაშისცემა მოჰყვა, ამიტომ ცოტათი დავიხეხე, მაგრამ უმაღლესი მივხვდი ჩემს უნებლიე შეცდომას, მაშინვე შემოვბრუნდი და რუკაზეც მივუთითე: აგერ, ამ ადგილას მდებარეობს მოსკოვი-მეთქი.

ნამდვილად შემაქვს, პოლკოვნიკმა სპირიდონოვმა მთელი ჩვენი ასეულისა და ოფიცრების წინაშე მადლობა გამოგიცხადა და ასეულის ბიჭებს ასე მიმართა: მიბაძეთ რიგითი

ჭოლიკაურის მაგალითსო, მერე მან და ჩვენი ასეულის მეთაურმა კაპიტანმა ანაშკინმა რაღაც საუბარი გააბეს დაბალ ხმაზე. ვგრძნობდი, რომ მათი საუბარი ძირითადად მე მეხებოდა, მაგრამ რას საუბრობდნენ, არ მესმოდა. ისე კი მივხვდი, რომ ისინი ჩემს მიერ ბერიასთან გაგზავნილ წერილზე საუბრობდნენ.

1949 წლის ოქტომბერი იდგა. ერთ დღეს გამომიცხადეს, რომ გავმზადებულიყავი, პოლკოვნიკი სპირიდონოვი მოდის და მოსკოვში უნდა წაგიყვანოსო. ჯერ ხუმრობა მეგონა, მაგრამ მალე დაფრწუნდი, რომ სახუმაროდ არავის ეცადა, კურსანტის ახალი ტანსაცმელი მომცეს, კარგად გამოვეწყვე, პოლკოვნიკიც მოვიდა თავისი მანქანით და წავედი. სად ან რომელი გზით ვიარეთ, წარმოდგენა არა მაქვს. მძღოლს უთხრა დაგვლოდებოდა ცოტა ხანს ფეხით ვიარეთ და მივადექით ერთ დიდ კორპუსს, რომლის კედელზე მიჭედებული მისამართის აბრა იწყებოდა: „ფრუნზეს ქუჩა, №19“. კორპუსის თავზე კი მსხვილი, მანათობელი ასოებით

გაკეთებული იყო წარწერა „სპირიდონოვის შეიარაღებული ძალების სამინისტრო“.

შევედი კომენდატურაში, სპირიდონოვი ვიღაც სამხედრო პირს გამოელაპარაკა, რაღაც იკითხა (მე აქეთ ვიყავი გაჩერებული და მათი არაფერი მესმოდა). დამხედურმა სადღაც დარეკა, ვიღაცას ელაპარაკა, მერე ყურმილი დადო და პოლკოვნიკ სპირიდონოვს პირადობის საბუთები მოსთხოვა და საშვი დაუშვა, საშვთან ერთად ახსნა-განმარტებაც მისცა, თუ როგორ უნდა მოხვედრილიყო მინიშნებულ ადგილას. პოლკოვნიკმა ახლა უკვე დაუფარავად გამომიცხადა, რომ აქ შეიარაღებული ძალების სამინისტროში უნდა შეხვედროდით ბერიას, ისიც მითხრა: ჩვენს შეხვედრას სპირიდონოვის თავდაცვის მინისტრი ვასილევსკიც დაესწრებაო, იმ მიზეზით, რომ მე, როგორც სამხედრო ჯარისკაცი, ეგებ რაიმე პრეტენზიას ვაცხადებდი ნაწილის მიმართ.

ამის გაგონებამ საშინლად დამაბნია, ვერ მომეფიქრებინა, როგორ უნდა მოვეცეულიყავი ამ შეხვედრისას, ან ცოტა ადრე მაინც რომ მცოდნოდა ეს ამბავი, უფრო გულს გავიმაგრებდი. მაგრამ, აქ უკვე მე აღარავინ არაფერს მეკითხებოდა და ეს შეხვედრა გარდაუვალი იყო. მსურდა თუ არა ეს, მაინც მოხდებოდა, სულ მოკლე დროში, ამიტომ მეტი გამბედაობა უნდა გამოვიჩინა, რათა ამ შეხვედრის დროს თავი არ შემეცვინა.

ფიქრში წასული პოლკოვნიკმა გამომაფიხლა და გაყოლა მიბრძანა. ლოფტით რომელიღაც სართულზე ავედი, აქ განყოფილების შესასვლელში საშვები ჩამოვვარდეთ და გვითხრეს, თუ რომელ ნომერში (ოთახში) უნდა შევსულიყავით.

ოთახი, რომელშიც ჩვენ აღმოვეჩნდით, ჩვეულებრივი მოსაწყდელი გახლდათ, მაგიდასთან

ორი ოფიცერი იჯდა, მათგან ერთი, როგორც ჩანდა, მდივანი თუ საქმეთა მმართველი უნდა ყოფილიყო. პოლკოვნიკის დანახვაზე ფეხზე წამოდგნენ და მხედრული სალაშქრო მისცეს. სპირიდონოვმა მოკლედ აუწყა ჩვენი მისვლის მიზეზი, ერთ-ერთმა ოფიცერმა თავი დაუქნია და რაღაც უპასუხა, მერე მიბრუნდა და მეორე კარს შიგნით გაუჩინარდა, მალევე გამოვიდა და მიბრძანდითო, პოლკოვნიკს უთხრა, მან კი დაცდა მიბრძანა და თვითონ იმავე კართ შევიდა, საიდანაც სულ ახლახანს ის ოფიცერი გამოვიდა.

მდივნის მაგიდაზე რაღაც ტექნიკური ხელსაწყო აპარატი იდგა. შევცრადე მან ჯერ მსუბუქე სტვენისმაგვარი ხმა გამოსცა, მერე კი მის ერთ-ერთ ღილაკზე მწვანე შუტი აჩნით, ამ ნიშანზე მდივანი თუ მორიგე ოფიცერი შიდა კაბინეტში შევიდა, ცოტა ხანში ისევ გამოვიდა, წინკარი ღია დატოვა, შესვლა მიბრძანა.

რაღაც უშველებელ დარბაზში აღმოვჩნდი. გრძელი მაგიდის მიღმა იჯდა ვიღაც მარშლისსამხრეებიანი სამხედრო პირი, რომელიც, ჩემი აზრით, თავდაცვის მინისტრი ა.მ. ვასილევსკი უნდა ყოფილიყო. მაგიდას ხელმარცხნივ მოსჯდომოდა საკმაოდ ჩასუქებული მამაკაცი, რომელსაც სამოქალაქო ტანსაცმელი ემოსა და ცხვირზე პენსნე ჰქონდა დაკუსებული. უმაღლესი მივხვდი, რომ ეს იქნებოდა ლაფრენტი ბერია, რომელზეც ასე დიდ იმედებს ვამყარებდი მამაჩემის სიმართლის დასადგენად. მაგიდის ხელმარცხნივ კი პოლკოვნიკი სპირიდონოვი ჩამოჯდარიყო.

პოლკოვნიკისაგან მოცემული წინასწარი ინსტრუქტაჟის თანახმად, მხედრული წესით მივესალმე დამხდურთ. ამის შემდეგ კვლავ პოლკოვნიკმა სპირიდონოვმა ითავა შუამავლის როლი და გამომიცხადა, რომ აქ მომიყვანეს ჩემი ერთი წერილის გამო, რომლის ადრესატიც არის სპირიდონოვის შინაგან საქმეთა მინისტრი ლაფრენტი ბერია, თან ხელით მანიშნა იმ სამოქალაქო პირზე ამასთანავე, შეხვედრას ესწრება სპირიდონოვის თავდაცვის მინისტრი, საბჭოთა კავშირის მარშალი ალექსანდრე ვასილევსკი. ეს თქვა და მარშალზე მიმანიშნა.

ბერია ამხლოს მიმხიზო და ეროვნება მკითხა რუსულად. ქართველი ვარ-მეთქი, ვუპასუხე. არ ვიცი, ისინი წინასწარ თუ იყვნენ გარკვეულნი, რომ რუსული ნაკლებად ვიცოდი, ეს კი არის, — რომ ბერია ბოდიში მოუხადა მათ იმის გამო, რომ ჩემთან ქართულ ენაზე ექნებოდა საუბარი. მერე მკითხა, საქართველოს რომელი კუთხიდან ვიყავი და კიდევ რაღაც მისთანა. მელაპარაკებოდა და თან ცხვირიდან მოხსნილ პენსნეს ატრიალებდა ხელში. მერე უტყვევლად ცხვირზე მოიგრო პენსნე, მაგიდაზე დადებულ საქალაქდგან რაღაც ფურცელი ამოიღო, გამოიმწოდა და ამას თუ იცნობო, მკითხა. ის წერილი იყო, მე რომ გავუგზავნე უცნობი ანბანით შედგენილი, უარს რაზედ ვეტყვოდი, დიახ, ჩემი წერილია-მეთქი, ვუპასუხე. აბა, მეორე გვერდზე გადაბრუნეთო, მიბრძანა ბერია. — წერილის მეორე გვერდზე მიკრული იყო რაღაც ოქმი, რომელიც სპეცკომისიის შედეგინა, კომისია თავის გამოკვლევას ამტკიცებდა, რომ ჩემს წერილში წარმოდგენილი ანბანის მსგავსი არაფერი არსებობდა ქართული დამწერლობის ისტორიაში (ჩემი წერილი შესასწავლად თბილისში გადმოგზავნათ), ამიტომაც წერილის შინაარსის ამოცნობა ვერ მოხერხდა, ამტკიცებდნენ კომისიის წევრები. ოქმს დართუ-

ნოდარ ნათაძე:

რაბს ჰმისი

პატარა ლიხვის ხეობაში მდგომარეობა კიდევ უფრო მძიმე იყო. ვანათის მისადგომში მოძრაობას დაბრკოლებას უქმნიდა კბილებამდე შეიარაღებული ოსური სოფელი დმენისი, რომელიც უკვე მთავარი გზიდან ერთი ხიდის გადავლაზე მდებარეობს. ვანათის ზემოთ კი ქართული სოფლები პატარა ლიხვის გასწვრივ ისეთი პატარაა, რომ ზემოდან (ხეობის ზემონელიდან) და ხეობის ფერდობებიდან ოსების ჩამონოლის შემთხვევაში წინააღმდეგობას ფაქტობრივად ვერ გაწევდნენ. ამ სისხლიან ფინალამდე საქმე, რაღაცა მანქანებით, არ მიდიოდა, მაგრამ — სრული პასუხისმგებლობით შემძღვია ვთქვა — მივა, როგორც კი ოსების დაუსჯელობის რწმენა, პოლიტიკურ-ტერორული სტატუსით შემავრებული, კრიტიკულ ნიშნულს მიაღწევს. თუმცა მდგომარეობა ძალიან დაძაბული იყო, ხაზგასმით უნდა ითქვას: ამ მცირერიცხოვან ქართველ მოსახლეობას შიშის ნიშანწყალი არ დასტოვია — არა იმიტომ, რომ მსუბუქად იყო განწყობილი და შემოტევას არ ელოდა, არამედ იმიტომ, რომ ურყევი შეგნება ჰქონდა, ეს მინა რომ მისი იყო და მისთვის ხელი ვერავის ადვილად ვერ უნდა შეეხო. ერთხელ, უკვე შევარდნაძის მმართველობის დროს, ვანათში მიყვანილმა ერთმა დასავლელმა ჟურნალისტმა შენიშნა ჩემი დასწრებით: „შეხეთ, სროლა, ბავშვები კი ფეხბურთს თამაშობენ. ეტყობა სროლას შეჩვეულები არიან.“

საკონსულტაციო საბჭოს (პარტიების მონაწილეობით შემკონსულტაციო საბჭოს) ორგანოს, რომელიც გადატრიალების შემდეგ შეიქმნა) გამოყოფილი ჰყავდა ცხინვალის რეგიონის პრობლემებთან დაკავშირებული კომისია, რომელსაც რაღაც ყოვლად შეუფერებელი და, ლამის, სიტყვა „მომრიგებლის“ შემცველი სახელი ერქვა. მის სათავეში დაყენებული იყო გორის ყოფილი რაიკომის მდივანი და როგორც გუმბარაძის, ისე გამსახურდიასდროინდელი უზენაესი საბჭოს წევრი, განათლებით იურისტი და მილიციის გენერალი სანდრო კაცაძე. საკონსულტაციო საბჭოს წევრი მეც ვიყავი (რადგან იმ ქაოსის პირობებში, რომელიც არსებობდა, ეს ჩემს მოვალეობად მიმაჩნდა), მაგრამ თუმცა ყველამ იცოდა, რომ მდგომარეობის დეტალურად კურსში ვიყავი, ეს ფუნქცია ჩემთვის არ შემოუთავაზებიათ. კომისიის შემადგენლობაში ვიჯდის წინადადებით ჩამწერეს ბოლო ადგილზე. მაგრამ ვინაიდან ჩემი სამოქმედო განწყობილება სხვებისაზე აქტიური იყო, ფუნქციით თანდათან წინსვლას გადავიწყვეტე. შემდეგ კი, როცა ამ კომისიის ბაზაზე „ცხინვალის რეგიონის პრობლემათა სამთავრობო კომისია“ შეიქმნა, მისი თავმჯდომარე მე ვიყავი და ე. წ. „ქაჯეთის ციხეში“ ანუ მთავრობის სახლში ოთხი მქონდა. კაცაძის თავმჯდომარეობის დროს რამდენჯერმე მოგვინია ერთად გასვლამ კონფლიქტის ზონაში მელვრეკის შტაბში (იგი ზემოთ ბევრჯერ ვახსენე), სადაც მუდამ ირრედნენ არა მარტო სამხედროები, არამედ კონფლიქტთან ასე თუ ისე დაკავშირებული სხვანიც: ლაპარაკი შეგვხვდა რუსეთის შინაგანი ჯარის ცხინვალში მდგომი ნაწილის მეთაურთან გენერალ კორჩაგინთანაც. უნდა აღვნიშნო, რომ კაცაძემ, როგორც მილიციის გენერალმა, კარგად იცოდა მასთან სალაპარაკო ენა და ამ მხრივ მე მას ვერ შევეჯიბრებოდი. თებერვლის თვეში ერთად მოვიარეთ დიდი ლიხვის ქართული სოფლები ქ. ცხინვალზე გავლით (ცალკე რომ მივდიოდი ხოლმე, მხოლოდ ზედა გზით გასვლაზე მისი შემდეგ, რაც ცხინვალის შესასვლელსა და გასასვლელს შორის იდგება საგუშაგოები შექმნეს, მე

იმ შესასვლელში არ მივლია). კაცაძის პატივისცემით რუსებმა „ბეტეერი“ მოგვცეს სრული ეკიპაჟით და იქთაქეთობისას ცხინვალზე მათ გაგვატარეს. ჩემთვის ეს იყო ერთ-ერთი ყველაზე დიდი დამცირება ჩემი ცხოვრების მანძილზე. ცხინვალზე რუსების ბადრავით გავლამ ამის შემდეგ ერთხელა მომინა, 1992 წლის ზაფხულში, როცა ცხინვალში განლაგებული ე. წ. „სამშვიდობო“ ძალების შტაბში არამეგობრული მოლაპარკებისთვის მივდიოდი. მაგრამ მაშინ ის ბადრავი უკვე „სამშვიდობო“ ძალების ელემენტად ითვლებოდა.

1992 წლის დასაწყისიდანვე ანუ გადატრიალებიდანვე ოსების საბრძოლო აქტივობა გაიზარდა. ქართველების მკვლელობა არა მხოლოდ მეტი იყო, არამედ, თითქმის, უფრო გამიზნულიც. მოკლულთა შორის იყვნენ საქართველოს შეიარაღებული ძალების სამხედრო მოსამსახურეებიც. თუ მანამდე რაოდენობრივად ოსებს შორის მსხვერპლი ქართველებისა სჭარბობდა, ამ დროს რიცხვები უკვე თანაბარი ინტერვალით მისდევდა ერთმანეთს. არავითარი ძვრა სიტუაციაში ჩვენდა სასარგებლოდ არ ხდებოდა.

რუსეთის მოქმედება არა თუ გამომწვევი იყო, არამედ თავზედურიც. უკვე დაშლილი საბჭოთა კავშირის პირობებში რუსეთი ლიად აღიარებდა, რომ მას „ოსეთში“ თავისი ინტერესები აქვს. ცხადდებოდა საქართველოდან „ჩრდილო ოსეთში“ ლტოლვილ ოსთა — მაშასადამე, საქართველოში შემოსახლების მსურველ ოსთა ფანტასტიკური რაოდენობები — 60, 80, 120 ათასი სული. მონაცემებით, რომელიც დიდი რუდუნებით შეგროვდა ჩვენმა კომისიამ, ასეთთა რაოდენობა თავისი პიკის დროს იყო 21 ათასამდე. მაშასადამე — პლუს მინუს ორი ათასიც რომ ვთქვათ — 23 ათასზე არა უმეტესი. რუსეთის პარლამენტარმა დელეგაციამ, როკის გვირაბში გამოსულმა, ყოვლად უბოდიშოდ მოიარა ყოფილი ოლქის დიდი ნაწილი საქართველოს ხელისუფლების დაუკითხავად და ამის შემდეგ ჩამოვიდა თბილისში. ამ ადამიანებს (აბდულატიპოვი, შეინისი, ერთი გარუსებული სომეხი და ერთიც ქალი, მისი გვარი არ მახსოვს) ეყოთ კადნიერება, ჩვენს კომისიაში შემოსულიყვნენ და ჩემთან საუბარში „ოსეთის“ (და არა ოსების) ინტერესთა ვექილობას ცდილობდნენ, ისევე, როგორც საქართველოს ხელისუფლებას, რომელსაც მაშინ უკვე სათავეში შევარდნაძე ედგა, ეყო უთავმოყვარეობაც და უპასუხისმგებლობაც, პროტოკოლისა და სამართლებრივი ნორმების უგულვებელყოფაც რომ არაფერი ვთქვათ, რომ ეს შეურაცხყოფა უდრტყნევად გადაეყლაპათ. (ეს აბდულატიპოვი, ეროვნებით დაღესტნელი, რომელიც დღეს რუსეთის ვიცეპრემიერია, ერთ-ერთი მკაფიო ეგზემპლარი იყო რუსეთის ყურმოჭრილ სამსახურში მყოფი „ინოვაციისა“, რომელიც განსაკუთრებით სახიფათო იმავ იმპერიის სხვა პოტენციურ მსხვერპლთათვის. მის დღევანდელ

მოღვაწეობაში რუსეთის პოლიტიკურ სარბიელზე მე მხოლოდ ის მეჩვენება საინტერესოდ, რომ იგი იმპერიული ინტერესების ფონზე აქა-იქ საკუთარი ეროვნული ინტერესების წინაშე ევასაც ცდილობს „ლევად“, მაგრამ მხოლოდ არარუსული ინ-

ტერესების ხარჯზე). რუსეთის ხელისუფლების წარმომადგენლები მიდიოდნენ საქართველოს მთავრობაში და სთავაზობდნენ მას სესხად 500 მილიონ მანეთს და კიდევ ამდენს — უკომპენსაციოდ „სამხრეთ ოსეთის“ — როგორც ისინი ჯიუტად უწოდებდნენ — მიწისძვრით დანგრეული შენობების აღსადგენად, მაგრამ იმ პირობით, რომ ეს ფული, ვალად მოცემულის ჩათვლით, საქართველოს მთავრობას კი არ გადაეცემოდა, არამედ სეპარატისტების თვითმარქვია ხელისუფლებას უშუალოდ რუსეთის მიერ.

როგორც უკვე ვთქვი ზემოთ, ჯერ კიდევ კომუნისტების დროიდან შიდა ქართლის კონფლიქტის დასარეგულირებლად განუწყვეტლივ ინიშნებოდნენ სხვადასხვა პიროვნებები, უმატრესად — მილიციის ადგილობრივ უფლებამოსილ მაღალჩინდებთან წარმომადგენელთა სახით. მე არ ვიტყვი და, ვერ ვიტყვი, რომ რომელიმე მათგანი ცუდად მოქმედებდა, თუმცა იმდენი მონდობა, რომ, მაგალითად, საქმის გამო უარი ექცევა საკუთარ ოჯახში ბავშვის დღეობაზე თბილისში ჩამოსვლაზე, მათ შორის ვერავის შეგავსებ. არ ვლაპარაკებ თ. ეტაშვილზე. მათი რეზიდენცია ძირითადად გორში იყო (ცხინვალში ფეხი ვერ მოვიდეს). როგორც უკვე ვთქვი, მათ ყველას პოლკოვნიკი (ამჟამად გენერალი) ეტაშვილი სჯობდა. ისინი ასე თუ ისე ზრუნავდნენ დიდი ლიხვის ხეობის სოფელთა დაცვაზე. პატარა ლიხვის ხეობაში, ისევე როგორც ერედვში, მეტ-ნაკლებად სიმბოლურად მილიციის პატარა რაზმი (არა უმეტეს ოცეულისა) იყო ხოლმე ჩაყენებული. ჩემდა საამაყოდ მინდა ვთქვა, რომ ამ რაზმების შექმნას და ჩაყენებაში და (ზოგან) მათს ადგილობრივებით დაკომპლექტებაში — რაც, რა თქმა უნდა, მოსახლეობის დაცვის ყველაზე ქმედითი საშუალება იყო — ზემოხსენებულ კომისიასაც თავისი გადამწყვეტი როლი ეკუთვნოდა. ინიციატივით მოგვაკითხეს ყოფილმა ზნაურელმა მილიციის ხელმძღვანელებმა. უდიდესი პატივისცემით უნდა მოვიხსენიო შს სამინისტროს კადრების სამმართველოს უფროსი ჯემალ გორგიაშვილი, რომელიც ამ საქმეს დიდი გულიანებით და ოპერატიულობით მოეკიდა. რაზმები შეიქმნა ქარელში და ლიხვის ხეობაში. მაგრამ შემდეგ ეს რაზმები დადნა, უფრო ზუსტად — ისინი დადნეს, რაშიც მე ისევე უწყობაწილად ვხედავ უმაღლესი ხელისუფლების ბოროტმშრახველო-

ბას, როგორც ეჭვი არ მეპარება, რომ დღისით მზე ამოდის და ღამით — მთვარე.

როგორ გადაიზარდა წელიწადი ომში, ამასაც საფეხურებრივად ვერ დავახასიათებ, რადგანაც ესეც როგორღაც შე-

უმჩნევლად მოხდა. 1991 წლის გაზაფხულზე იყო ზნაურის რაიონის ცამეტეტივე სოფლიდან ბანდების განდევნის მცდელობა (რათა მოსახლეობა შინ დაბრუნებულიყო), რომელშიც ორასიოდე გვარდიელი მონაწილეობდა ადგილობრივ ლტოლვილთა პატარა, მაგრამ საუკეთესოდ შეკრულ და მორალურად მომზადებულ ჯგუფთან ერთად. ეს ექსპედიცია ჩვენი შხარისათვის უმსხვერპლოდ, მაგრამ სრულებით უშედეგოდ დამთავრდა. ჯერ ერთი, იმიტომ, რომ სრულებით შემთხვევით მოხვედრილი ორიოდე ქარელი „ავარდნილი“ პირის ინიციატივით კოლონამ გასვლისთანავე ცოტა „გვერდზე“ გაუხვია, რათა ქარელის რაიონის ოსურ სოფელში ერთი ორი სოფლური მატერიალური „ფასეულობისათვის“ ხელი გამოეკრა. ეს თავისი გარდუილი ლოგიკური შედეგებით შემზარავი ფაქტი დღეს უცნაური ჩანს, მაგრამ იგი მაინც ფაქტია. მეორეც, ეს ოპერაცია სრულებით მოუშადადებელი იყო და თითქმის უგზოდ მავალი მოძველებული და გაცვეთილი ტექნიკა („ბმპ“ და „ბეტეერი“) გზაში მოულოდნელად წააწყდა ხევს, რომელიც ვერ გადალახა და საბოლოოდ მიზანს რამდენიმე კოლიმეტრით ამცდარი აღმოჩნდა. ამის პარალელურად იმავე დღეებში მოხდა ოპერაციის ავლით ცხინვალ-გუფთას ახალი გზის გადჭრა, რაც, პრაქტიკულად, პრობლემის გადაჭრას უდრდა მიუხედავად იმისა, რომ ოსების ძირითადი მძიმე ტექნიკა, რომელიც ჩვენსაზე ბევრად აღმატებული იყო როგორც ნომრითაც და ხარისხითაც (იგი ახალი იყო და უფრო თანამედროვე), ვეჯავსთ სოფ. მსხლბეში იყო დაბანაკებული. მაგრამ ეს ასე იყო მხოლოდ იმის თვალში, ვინც შეიარაღებისა და ტყვიანაწილის მდგომარეობა არ იცოდა, ანუ არ იცოდა, რომ ჩვენი შესაძლებლობები — იმ საბრძოლო მოქმედებათა ზონაში მაინც — ნოლზე ან თითქმის ნოლზე იდგა. მე არ გამოვრცხავ (თუმცა ბრძოლის მიმდინარეობის მიხედვით ეს არსად ვლინდებოდა), რომ ჩვენს სარდლობას შეეძლო — თუკი მოინდომებდა — იმდენი ტყვიანაწილის და იარაღის (განსაკუთრებით კი ტყვიანაწილის) მოტანა, რამდენიც ზემოხსენებულ ოპერაციას ეყოფოდა. რადგან თუ ეს ასე არ იყო, მაშინ ორი თვის თავზე აფხაზეთის რკინიგზის დასაცავად გვარდიის და მილიციის ამოქმედება იმ ჯარით ტექნიკისა და იმ ნახევრადდაცლილი სამხედრო საწყობის იმედით, რაც

რუსებმა ახალციხეში მოგვცეს, არა მხოლოდ ღია იდიოტიზმი იქნებოდა, არამედ ასეთვე ღია ლალატაც. ამიტომ მე მაინც ვფიქრობ, რომ შთაბეჭდილება, რომ ჩვენ ოსებს უტყვევანამდოდ ან თითქმის უტყვევანამდოდ ვომებით, მხოლოდ იმათი ილუზია იყო, ვინც თვითონ ომობდა ვინც ომს გეგმავდა და სარდლობდა, იმათ ასეთი ილუზია არ ჰქონდათ. ეს ილუზია არ უშლიდა იმათ, ვინც თვითონ ომობდა, რომ მთლიანად ცხინვალის ზემოთ გზის გადაჭრაზე და ბანდებისაგან ცხინვალის გაუმენდაზე ყოფილიყვნენ მიმართულნი. ამიტომ შევარდნაძის ნაბიჯი, რომელმაც ოპერაცია შეწყვიტა იმ საბაბით, თითქმის იგი ჩავარდნილი ყოფილიყო, და რეგიონში „მშვიდობის დასამყარებლად“ რუსების მოპატიუება მე მაინც მიმაჩნია შეგნებულ ლალატად — პრველ სამხედრო ლალატად შევარდნაძის საქართველოში მეორე მოღვაწეობის მანძილზე.

გორის სასაქალაქო

თხრობას უკვე გავუსწარი, ამიტომ უკან მოვბრუნდები და ვახსენებ მდგომარეობას 1992 წლის ზაფხულამდე, როცა მოხდა რუსების შემოსვლა შევარდნაძისა და ელცინის მოლაპარაკების შედეგად. 13 ივნისს რუსებმა მოკლეს ბესო ქუთათელაძე და 34 უიარაღო ქართველი მეომარი. ბესო ქუთათელაძემ, რომელსაც ფიზიკულური ინსტიტუტში სამხედრო განათლება ჰქონდა ადრე მიღებული, სამხრეთ პერიოდის კაპიტანის ნოდებით დაამთავრა ბუნებრივი მონოდებითა და პატრიოტული გრძნობით მან ჯერ კიდევ კომუნისტების დროს დაიწყო ახალგაზრდების მომზადება კურორტ კვერეთის ბაზაზე საჩხერის მახლობლად. ეს გამორჩეული პიროვნება საქართველოს მომავალი სამხედრო ძალის თუ ყველაზე მომზადებულ საყრდენად არა, ყოველ შემთხვევაში, მორალურად ერთ-ერთ ყველაზე ძლიერი ბურჯად იყო მიჩნეული. იგი უზენაესი საბჭოს დეპუტატი იყო „მრგვალი მაგიდიდან“ და ზ. გამსახურდიას ფაქტობრივად უსაზღვრო ნდობით სარგებლობდა. მას რომ 1991-1992 წლის გადამტრიალებები (ე. წ. „ხუნტა“) ამას არ აპატიებდნენ, — ისევე როგორც, ალბათ, არც იმას, რომ ზვიადს იგი საჩხერის პრეფექტად ჰყავდა დანიშნულ — იქიდან ჩანს, რომ 1991 წლის სექტემბრის დამლევს ტელევიზიის წინ მიმდინარე ენობილი აქციის დროს თენგიზ კიტოვანმა ერთ საღამოს საჭიროდ ცნო, არც თუ მრავალრიცხოვანი მიტინგისთვის უწყობაწილად გამოეცხადებინა „ბესო ქუთათელაძემ შევარდნა დაიკავა და იქ მყოფი სამოცი ბიჭი დახოცა.“ (ბესო ზვიადის ერთგული ერთ-ერთი ნაწილის მეთაური იყო. შევარდნაზე ამ დროს კიტოვანის გვარდიის მცირე რაზმი იყო ბანაკის სადარაჯოდ დატოვებული). მიტინგმა იხუვლა და შევარდნის საბაბის გაჩენა. მხოლოდ ჩემმა პარაპეტზე შეხტომამ იმ წამსვე და დაძაბვამ „მოიცადეთ, ხალხო, ჯერ გავიგოთ, მართალია თუ არა-მეთქი“ შეძლო ამ აფეთქებული ვითარების დაცხრობა. (შემდეგში არაერთმა ფსიქიკურად არამდგრადმა ნაძირალამ, რომელიც მხოლოდ მოყვასის ზნეობრივი ჩაქოვლის საბაბის პოვნის მსუენაგი მისწრაფებით ცოცხლობს, გაზეთებში ზუსტად პირიქით დაწერა: თითქმის მე მეთქვას, ბესო ქუთათელაძის ბიჭები დახოცაო. და, ეს იმ მომენტითა და დაძაბვამა არარსებულ სინდისზე იყოს.) მაგრამ ბესო ქუთათელაძის ადგილი და როლი მოვლენათა მსვლელობაში მხოლოდ ეს არ იყო,

გაგრძელება მე-7 გვ.

მეექვსე გვერდიდან

ნოღარ ნათაქა:

რაის ჰიუსი

რაც ვთქვი. იგი პირველი კაცი იყო, ვინც რუსეთის პატარა-პატარა ნაწილებზე თავდასხმა და მათი განაირადება დაიწყო (პირველი და თითქმის ერთადერთი, რადგან ამის შემდეგ სხვა შესაძლოა არც იყო ვინმე ან განსვენებული ზაზა ლუმაბაძის გარდა, რომელმაც ეს ოპერაციები შედარებით უფრო გვიან და ნაკლები მასშტაბით დაიწყო). წარმატებული თავდასხმის ფაქტები დაინტერესებულ საზოგადოებისთვის, ასე თუ ისე, ცნობილი იყო, თვით ბესოს როლი ამ საქმეში — თითქმის უცნობი. მაგრამ ცხადია, რომ ეს ფაქტი, რაღაც სახით რუსების ყურს მიწვევდომილი იქნებოდა. შევარდნაძის ჩამოსვლის შემდეგ, როგორც ცნობილია, შეიქმნა საქართველოს სახელმწიფო საბჭო მისი თავმჯდომარეობით, რომელმაც როგორც საკანონმდებლო, ისე აღმასრულებელი ფუნქციების უზურპირება მოახდინა. იმ უგონებო და უზასუსხმებლო ხროვისაგან (და შევარდნაძის მაგალითზე პოლიტიკის სწავლის მოიმივედ „დემოკრატი“ ახალგაზრდების კარგა მოზრდილი ჯგუფისაგან) განსხვავებით, რომელმაც ეს საბჭო დააკომპლექტა, მე, რა თქმა უნდა, მასში მონაწილეობაზე უარი ვთქვი (თუმცა იყო ჩემი იქ „საკონსულტაციო საბჭოდან“ ავტომატურად გადაწერის მცდელობა), მაგრამ, ვისარგებლე რა მოვლენებთან ახლოს დავიძინე შესაძლებლობით (რაც იმ ქალის პრობლემაში, როგორც ვთქვი, ჩემს მორალურ მოვალეობად მიმაჩნდა), პირველ ხანებში მის სხედომებზე ვესწრებოდი, ოღონდ უკან, ჟურნალისტიკის ვეგეტაციის, ერთ მსუქნიერ დღეს (ივნისის პირველ დეკადაში) შევარდნაძემ ძალიან მძაფრი გალიზინებით ილაპარაკა იმაზე, რა საშიშლად ყაჩაღობს ქვეყნის დაცვისათვის მონადეხული გვარდია, და ნიშნულად... ზედმეტად ენით და უხინჯოდ კანონმორჩილი და ნესიერი გვარდიის, ამომწურავად პატიოსანი და კეთილშობილი ადამიანის ბესო ქუთათელაძის გვარი დაასახლა. (დამაინყდა მეთქვა, რომ ბესო თავისი რაზმით გვარდიაში იყო შესული). მას ამავე ტონალობაში აჰყვა სახელმწიფო საბჭოს წევრი ირინე ჭარიშვილი. იმ დარბაზში ერთადერთი მე აღმოვჩინდი, ისიც — არა საბჭოს წევრი, რომელიც მაშინვე ადგოდა და ვთქვი ის, რასაც ამ დისციპლინირებულსა და კეთილშობილ მეომარ ადამიანზე ვფიქრობდი. შემდეგ გავიგე, რომ ბესოს სადღაც გაშურის მიდამოებში ღამით დაკავებინა ერთი რუსეთში მოსაქმე ქართველი ბიზნესმენის საბარგო მანქანა, რომელსაც განსაკუთრებული ღირებულების სატრანსპორტო კონსტრუქტორი მიჰქონდა. შესაძლებელი იყო და შესაძლებელია თეორიულად, რომ იმაში, რაც აღვწერე, ამ მატერიალურ ფასეულობათა ფაქტორის არაპირდაპირი თუ პირდაპირი გავლენა დავინახოთ ან დაგვეჩვენა. მაგრამ ფაქტობრივად მოვლენები ისე განვითარდა, რომ მათი ახსნა ამ შედარებით სუსტი ფაქტორის მოქმედების სფეროში ვერ ჩაეშვება.

ამ ლაპარაკის შემდეგ ოროსამი დღე თუ იყო გასული და გორის რუსულ სატანკო ნაწილს, რომელიც ყოფილ „ოფიცერთა შემადგენლობის დახლოვნების საოლქო კურსების“ ადგილას იყო განლაგებული, წინასწარი შეთანხმებით მიადგა რამდენიმე ათეული ქართველი სამხედრო მოსამსახურე ბესო ქუთათელაძის მეთაურობით, რომელთა ძირითადი ნაწილი უთარაღო რიგითად შეადგენდნენ — უთარაღოდ დაუბრუნდნენ იმიტომ, რომ წამოსაღები იარაღისა და სა-

ბრძოლო მასალის გადმოტვირთვაზე ემუშავათ. გარგება, რომელშიც რუსების მხრიდან უმაღლესი ოფიცრები მონაწილეობდნენ, ფულზე იყო დამყარებული და ნაწილიდან მასზე თავდასხმის სიმულაციით სამ-

სროლელი იარაღის მნიშვნელოვანი პარტიის წაშლას გულისხმობდა. (ზემოთ ვთქვი, რომ, როგორც წესი, რუსები ქართველებზე იარაღს არ ყიდდნენ, კიტოვანის და მისი ჯგუფების გარდა). მაგრამ ნაწილის ტერიტორიაზე შესვლისთანავე მისულეს მოულოდნელად ცეცხლი გაუხსნეს წინასწარვე დაკავებული პოზიციებიდან. პირველი ტყვია ბესო ქუთათელაძეს ესროლეს თავში (მან კიდეც ერთი თვე იცოცხლა გორის საავადმყოფოში გონიერად მოუსვლელად), შემდეგ კი აქტიურად გაფანტული იარაღიანი და უთარაღო ქართველი სამხედრო მოსამსახურეების ხოცვას შეუდგნენ. ზოგს გალავანზე (ლობზე) გადახტომის მცდელობისას მოუსწრო ჯერმა. ბესოს გარდა მოკლეს 34 კაცი. შემდეგ ტანკებით გამოვარდნენ გორის ქუჩებში და ადგილ-ადგილ სახლებისა და ტყვიამფრქვევების ცეცხლის გახსნით რამდენსამე საათს ინავარდეს ქალაქში. მოქალაქეთა შორის მსხვერპლი არ იყო. სახელმწიფო საბჭოს თავმჯდომარე — მაშასადამე, სახელმწიფოს ოფიციალურმა მეთაურმა — და მისმა ხელისუფლებამ ისე შეარჩინა რუსებს ეს ქმედება, როგორც ხსენებ.

ამ დროს უკვე დღე-ღამე უნდა მომხდარიყო გორის სატანკო ნაწილის საქართველოსთვის გადმოცემა. გადმოცემა კიდეც, მაგრამ იმ გადმოცემის წინ რუსებმა მოასწრეს და ტანკები ისე გამოიყვანეს მწყობრიდან, რომ საქართველოს მათი გარემონტება აღარ შეეძლო.

ივნისის შეთანხმება

ეს მოხდა 13 ივნისს, 1992 წელს. ამ დროს საქართველოს არაორგანიზებული და თითქმის უთარაღო ძალის მონოპოლიზაცია და მის ზემოთ მდებარე გზების კონტროლის ასაღებად უკვე კარგა ხანი იყო, რაც ესკალაციის პროცესში იმყოფებოდა და, თითქმის, სადაცაა წარმატებით უნდა დაგვირგვინებულიყო. ოს-ფროსი დაკავებული იყო გ. ყარაყარაშვილის მეთაურობით ერთი ნაღმატყორცნიტ გამაგრებული ასეულის (რა თქმა უნდა, შემადგენლობის ნახევარის მეორე) მიერ ერედვის მთის მხრიდან შეტევის შედეგად და ქართული სოფლების ალყა, ამგვარად, — მოხსნილი. სწორედ ამ დროს, 24 ივნისს მოხდა შევარდნაძე-ელცინის შეხვედრა და შეთანხმებაზე ხელმოწერა, რომელმაც ეს საქმე დაასამარა და საქართველოს ამ ნაწილისათვის დაღვრილი ქართველი მეომრების სისხლი წყალში გადააქცია. ამ შეთანხმების შინაარსი ცნობილია და მას აღარ

გავიმეორებ. რუსეთის შეიარაღებულ ძალებს — პირველად ყოფილი სსრკ ტერიტორიაზე — მიეცათ მოკონფლიქტეთა შორის „მშვიდობისმყოფლის“ ფუნქცია და ეს ფუნქცია მხოლოდ იმ ტერიტორიაზე კი არ გავრცელდა, რომელიც მართლა იყო კონფლიქტით მოცული, არამედ — ნომინალურად — მთელი ყოფილი ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე, რაც ამ ყოფილი ოლქის „საზღვართა“ აღდგენას ნიშნავდა. მისდამი რწმუნებული და იმ დროს დიდწილად ჯერ კიდევ მასზე გულით მინ-

დობილი სახელმწიფოს ეს უსი-რცხილო ლალატი მისი მეთაურის მხრიდან, ჩემი აზრით, ადრე თუ გვიან გამოიძეის საგანი გახდება და ამიტომ საჭიროდ ვთვლი, ამ ფაქტის თანხმებით რამდენიმე გარემოება მთელი სისრულით მოვიხსენიო.

პირველი გარემოება. როგორ იყო რეალური სამხედრო პერსპექტივა შეთანხმების არდადების შემთხვევაში?

მე უყოყმანოდ ვფიქრობ, — თუმცა ამის საილუსტრაციო ფაქტების დასახელებას არ ვაპირებ — რომ შევარდნაძემ რეალურად იცოდა საქართველოს შეიარაღებულ ძალთა გაჭირვება საბრძოლო მასალების მხრივ ან, შესაძლოა, სულ ოდნავ უკეთეს მდგომარეობაში ეხატებოდა იგი, ვიდრე იგი რეალურად იყო. იმასაც ვფიქრობ (ამ ფიქრის საფუძველთა უხსენებლად), რომ მას რუსების მხრიდან ჩვენი მონიშნულმდეგის დახმარების პროცესზე გარკვეული ზემოქმედება შეეძლო ჩვენთვის სასარგებლო მიმართულებით. არც მას და არც, მე მგონი, რუსს ჩვენი უტყვიანამოლოდ ყოფნის ცალკეულ მომენტებში ოსების შემოტევის დაწყება და ჩვენი წინააღმდეგობის გადაყრევება ხელს არ აძლევდა. (სხვა თუ არაფერი, წინ იყო აფხაზეთში ომის აფეთქება სულ ცოტა ხნის შემდგომ ხანში, რომელშიც, რა თქმა უნდა, საქართველო ყველა ღონით შეეცდებოდა და საქართველოს მოსახლეობის ყველა ფენა შეეცდებოდა, რომ ოსებთან ცუდი გზით მიმავალი კონფლიქტის პრობლემაში როგორმე დროებით დაშოშმინებისათვის მიეღწია, მაგრამ შეუძლებელი იყო მას არ სცოდნოდა მაშინვე, რას ნიშნავდა ჩვენთვის, არსებული შეთანხმების მიხედვით (რომელთა არ-შესრულება თვალში საცემი იქნებოდა). დღე-ღამე ახალციხის დივიზიის საჭურვლის გადმოცემა, რაც ამ დივიზიის ტექნიკის უმედიოდ ჩაოხრებული მდგომარეობის მიუხედავად ომის ტყვიანაშლის კერზისის გარეშე, მაშასადამე, წარმატებით დამთავრების გარანტიას იძლეოდა.

დასკვნა ასეთია:

მიუხედავად რუსეთის ჩარევისა ფარული ფორმით, ჩვენ შეგვეძლო ცხინვალისა და შიდა

ქართლის პრობლემის ძალით გადაჭრა 1992 წლის ივნის-ივლისში და რუსულ ქართული 24 ივნისის შეთანხმება იმ მიზნით დაიდო, რომ ეს არ მომხდარიყო.

მეორე გარემოება: როგორც ცხინვალის რეგიონის პრობლემათა შემსწავლელი კომისიის თავმჯდომარეს და, ამდენად, მდგომარეობაზე ინფორმირებულ პირს (უფრო ზუსტად: — როგორც მდგომარეობაზე ინფორმირებულ პირს და, ამდენად, კომისიის თავმჯდომარეს) მე ხშირად მქონდა შეხვედრები შევარდნაძესთან და ვცდილობდი, მისთვის ჩემის აზრით საჭირო ნაბიჯების გადადგმა მეჩია. მას ზედმეტი როგორც მის რეზიდენციაში „იმელის“ შენობაში, ისე გორში ან შიდა ქართლის რომელსამე სხვა პუნქტში, სადაც ჩემი ხშირი ჩასვლა ზოგჯერ მის უფრო იშვიათ ჩასვლას ემთხვეოდა. ვურჩევდი მას გორის სამხედრო ოლქის შექმნას, რომელიც ორივე სტრატეგიულად პრევენციულ-ოვანი ამოცანისათვის — ზემო ქართლის დაცვისათვის და შიდა ქართლის დაცვისათვის — შეიარაღებული ძალების დაკომპლექტების, კონცენტრაციისა და მართვისათვის იდეალურ პირობებს ქმნიდა. ვურჩევდი გარკვეულ კონკრეტულ ზომებს ოსფრისის სტრატეგიული ფუნქციების რეგულირების მიმართულებით (იქ იმ ხანებში ოთხი დაჭრილი ქართველი მეომარი დანევს). ვურჩევდი, სხვათა შორის, იმ ნაწილთა შორის, რომელთაც შიდა ქართლში უნდა ემოქმედათ, ერთი ისეთი ბატალიონის შექმნასაც, რომელსაც მუდმივი დისლოკაციის ადგილი გორში ექნებოდა და მომავალი ოლქის ბირთვი იქნებოდა. მისი იდეა იყო: იყოს იმ ბატალიონში ეთნიკურად არაქართველი მებრძოლების რაღაცა რაოდენობა და მას, „ცისფერი ჩაფხუტიანებივით“, სამშვიდობო ფუნქცია ეკისროს. ამავე იდეის განვითარება იყო შემდეგი: ვთხოვოთ ასეთ „სამშვიდობო“ ოპერაციებში მონაწილეობა რუსებსაც. ეს ისეთი პრეცედენტი იქნება, რომელსაც რუსები დიდად დაგვიფასებენ, რადგან ყოფილ სსრკ ტერიტორიაზე მათ ანალოგიური ფუნქცია ჯერ არსად არ აკისრიათ.

დასკვნა: რუსეთისათვის და მის შეიარაღებულ ძალათათვის ყოფილ სსრკ ტერიტორიაზე ფუნქციის მონახვა „სამშვიდობო“ ფუნქციის სახით შევარდნაძისათვის იყო მიზანი, რუსეთის მიერ მოცემული, და მისი პოლიტიკა, ისევე როგორც ოსებისადმი რუსების დახმარების მასშტაბი, ტემპი და დრო ამ მიზნის შესაბამისად იყო დაგეგმილი.

მესამე და მთავარი. მთელ იმ მიდამოში, რომელიც იმ დროს საქართველოს შეიარაღებულ ძალთა საკმაოდ ფორმალური კონტროლის ქვეშ იმყოფებოდა, თავისი ტექნიკით თავისუფლად მიდი-მოდიოდნენ „ღამურებად“ ნოდებელი რუსული ნაწილის სამხედრო მოსამსახურეები, რომელიც ლაგოდეხში იყო დისლოცირებული. ითვლებოდა, რომ მათი მისვლა-მოსვლის მიზანი იყო საკუთარი ფასიანი სამსახურის შეთავაზება მსურველთათვის და რომ მათი მზაობა საქართველოს შეიარაღებულ ძალთა სამსახურისთვისაც განსაკუთრებით გულითად იყო. ითვლებოდა აგრეთვე (თუმცა ეს მეორე ხმა ნაკლებ გაჭვლელებული იყო,

ვიდრე პირველი), რომ ლაგოდეხის რუსული ნაწილის ერთი ქვედანაყოფი (ერთი ასეული ან მასზე ნაკლები) იმთავითვე, შევარდნაძის ჩამოსვლამდე და თვით გამსახურდიას დროსაც კი შევარდნაძის პირად ოპერატიულ დაქვემდებარებაში ყოფნისათვის იყო განკუთვნილი. მეღვრევისში მე ღამურები მიწახვას და მათთან მილაპარაკია, სხვა დროს და სხვაგანაც შესაძლოა მიწახვას მათი ტექნიკითურთ, მაგრამ ვერ მიცვნი, რადგან მათი ნომრებისა და ნიშნების ჩვენსაგან უდავოდ გამოირჩევი რამ მახასიათებელი არ არსებობდა (ყოველ შემთხვევაში, ჩემთვის ცნობილი არ იყო). მეღვრევისში ჩემი თავი მათ ჩვენს ჯარისკაცებს გამოაძახებინეს შენობიდან და გადაკრული სიტყვა-პასუხით მიმანიშნეს, რომ მზად იყვნენ პროფესიული დახმარებისათვის საქართველის შემთხვევაში. ღამე იყო და ვიდექით დაქოქილი „ბეტეერის“ წინ, რომელიც ძალიან ჩუმად მუშაობდა. მათი ნასვლის შემდეგ ჩვენებმა ამის-ნესი, რომ ეს „ბეტეერი“ მათი იყო (ღამურებისა) და ჩემი მის წინ დგომაც სიფრთხილის ერთ-ერთი ზომა იყო მათი მხრიდან (თუ მათ ვინმე ერჩოდა, ისინი იქვე მე მერჩოდნენ). ეს დეტალი სხენების ღირსად მიმაჩნია იმიტომ, რომ იმ დროისა და ადგილის ერთი ხდომილება მნიშვნელოვანი და, ჯერჯერობით, საბედისწეროც აღმოჩნდა საქართველოს ეროვნულ ინტერესთა ბედისათვის ამ ზონაში. ცხინვალის დროის ამ მონაკვეთში მრავალჯერ ეს-როლეს ქვემეხი. ესროლეს არა „1990 და 1992 წლებში“, როგორც ამტკიცებს ეუთოს („ეკროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია“) ანტიქართული მისია საქართველოში, არამედ მხოლოდ 1992 წლის ივნის-ივლისში. მართალია, ან ყველა ნაწარმოი ჭურვი ან მათი უდიდესი ნაწილი ფუჭი იყო (ან „ბალვანკა“ იყო), მაგრამ სროლა მაინც მოხდა. ეს ფაქტი შევარდნაძისა და მისი ხელისუფლების სრული თანხმობით (ყოველ შემთხვევაში — მათი მხრიდან რაიმე პროტესტის გარეშე) ეუთოს მისიამ თავის რეკომენდაციებში შიდა ქართლის კონფლიქტის მოგვარების თაობაზე გამოიყენა წინამძღვრად დასკვნისათვის, რომ ოსებს ცხინვალის ზონაში ავტონომია უნდა მიეცეთ, ტერიტორიას „ოსეთი“ უნდა დაერქვას და რესპუბლიკის სტატუსი მიენიჭოს, რათა ოსებმა დაინახონ, რომ მათ, მიუხედავად ცხინვალისათვის არტილერიის დაშენისა, საქართველოში ეცხოვრებათ. ის, რომ ცხინვალში „ბოლშევიკები“ ცვიოდა და არა ჭურვები, ეუთოს მისიას არა გაჰსენებია და არც ის მოაგონდა ვინმეს, რომ ორი „ოსეთის“ არსებობა საომარე-ლოდ გარდევალად გულისხმობს მათი „გაერთიანების“ ლოზუნგის წამოყენებას და ამ საკითხის დასმას ისეთივე იმეპერატიულობით, როგორიცაა ორი გერმანიის გაერთიანების საკითხი იდგა და ორი კორეის გაერთიანების საკითხი დგას. დღეს, მიუხედავად ისეთი სამართლებრივი ან უფლებაც-დაცვითი ნორმის არარსებობისა, რომელიც ეროვნულ უმცირესობისათვის არტილერიის დაშენის საკომპენსაციოდ აწესებდეს მისთვის ტერიტორიული ავტონომიის მიცემას და ამ ავტონომიზირებულ ტერიტორიისათვის „დაზარალებულის“ სახელის დარქმევას, ეუთოს მისიის რეკომენდაციები ოსებისათვის მიცემას გვიჩვენებს. თქვენთან გამომდინარე, ბუნებრივია ვარაუდი, რომ საარტილერიო გასროლები ცხინვალის მიმართულებით მოხდა სწორედ იმი-

გავრცელება მე-8 გვ.

ნოდარ ნათაქა: რას ვიხსენებ

მეშვიდე გვერდიდან

სთვის, რომ მოპოვებულიყო ზემოხსენებული ნაწამდვარი ოსებისათვის ტერიტორიული ავტონომიის სარეკომენდაციოდ (ფაქტობრივად კი — მოსათხოვნად) და რომ ამ აქტის შემსრულებელი იყვნენ სწორედ ის თავისი სამსახურის შემოთავაზებული უცხო ქვეყნის ტექნიკით აღჭურვილი სამხედრო მოსამსახურენი, რომლებიც იმ თვეებში იქ ინტენსიურად მიდი-მოდიოდნენ და ტრიალებდნენ. თუ ეს არ ვივარაუდებთ, მაშინ უნდა დაეუშვათ ან ის, რომ იმ დროს რუსული სამხედრო მანქანა უკვე ისე გასრწილი იყო, რომ მას თავისი ხელქვეითებისათვის ლადსკენცობის სიმულაცია ვერ დაევა-ლებინა თავისი სამხელმწიფო-ბრივი მიზნის მისაღწევად, ან ის, რომ რუსულმა სამხედრო მანქანამ ვერ მოი-ფიქრა და რუსეთის საეცამსახურებმა ვერ მოიფიქრეს საქმის მოწყობის ეს ვარი-ანტი. შევარდნაძის პოზიცია საინტერესოა ფსიქოლოგიურად. თუ „ლაშქრების“ ლანდ-სკენცტური როლი ცხინვალისათვის სრო-ლაში არ გამოხატუ-და, მაშინ ამის პა-სუხისმგებლობა ხომ ეკისრება თვით შე-ვარდნაძეს, როგორც სახელმწიფოს მეთაურს და მთავარსარდალს (რადგან იმის თქმა, რომ ამ ოპერაციების მთავარსარდალი ვილაცა სხვა იყო, სრული აბსურდია)! მი-უხედავად ამისა, შევარდნაძეს დღემდე ამ ვერსიის შემოყ-ვანისათვის ძიების სფეროში ერთი თითქმის არ გაუხმდევია. როგორც ჩანს, უცხო სპეცსამ-სახურის სამსახური უფრო ძლიერი მაძიებელი ფაქტო-რია კაცისათვის, ვიდრე საკუ-თარი სახელის და, თუ გნებავთ, იურიდიული ხელშეუხებლობის დაცვა.

როგორც ცნობილია, იმ დღეს, როცა შევარდნაძე ელცინს უნდა შეჰხედროდა (24.XI), გათენების ხანს პრეზიდენტ გამ-სახურდას ხელისუფლების აღ-გენის მომხრეთა მიერ დაუ-ტატი ვალტერ შურლაიას მე-თაურობით ტელევიზიის შენო-ბის დაკავება და — ძალიან უცნაურად — მიტინგების დარ-ბეით ცნობილი გელა ლანჩა-ვას მეთაურობის ქვეშ მყოფი შინაგანი ჯარის ნაწილის გან-ლაგებიდან გამოპარული ტანკ-ის მიერ ამ ჯგუფის მხარდაჭე-რა მოხდა. მსხვერპლი ადგი-ლზე არ ყოფილა გარდა ამ კონფლიქტის არამომწინდელ ბრ-ყინვად ახალგაზრდის დათო ნადირაძისა, რომელიც ავტომ-ატის ერთეული გასროლით მოკლეს გარეთ მყოფებმა, როცა იგი მათსა და ტელევიზიის შენობას შორის იდგა როგორც მაყურებელი (ამბობენ, რომ ეს სუტის ნახელავი იყო, რომელ-საც მან ჯერ კიდევ კომუ-ნისტების ხელში სამსახურზე უარი უთხრა). გარდა ამისა, ლურჯი რაფით მთანმინდის უბანში აიყვანეს, მთის ფერ-დობზე მანქანიდან გამოყარეს და უზნელთა თვალწინ ავტომა-ტით დაეცხრათ სამი ახალ-გაზრდა (როგორც ფიქრობენ, ტელევიზიიდან წამოყვანილი). საათის თერომეტრზე (დილას), როცა შურლაიას ჯგუფი უკვე სრულ ალყაში იყო და მისი

განადგურების სუნი ტრიალებ-და, მე შევძელი შევარდნაძე-სთან შესვლა („ქაჯეთის ციხ-ის“ შენობაში) და ვუთხარი, რომ იმ ჯგუფთან მიმსვლე-ბოდა და მდგომარეობის მშვი-დობიანი განმუხტვისათვის ხე-ლის შეწყობა შემეძლო. „ჯერ ლოკალიზაცია მოხდეს და მერე დაგირეკავთ“ — მითხრა მან. სინამდვილეში კონფლიქტი უკვე სავსებით ლოკალიზებული იყო ერთ ნერტულში — ტელევიზიის შენობაში.

ცხადი იყო, რომ არავინ დამირეკავდა, და არც დამირეკეს. ჩემი ოთახი იქვე იყო შენობა-ში, მეხუთე სართულზე. კავსად-ესთანაც შევიარე იმავე სარ-თულზე (მას შევარდნაძის ად-მინისტრაციაში ადამიანის უფლე-ბათა დაცვა ევალა). და შევე-სწარი, ვილაცას რომ ტელე-ფონით ინსტრუქციას აძლევდა „თანდათან დაუშვიმეთ“. ცხა-დი იყო, რასაც გულისხმობდა

ფრენ მინდორთან, რათა ისინი ქართველებისათვის არ დაე-ტოვებინათ (ცხადია, ეს ბრძა-ნება იყო და არა ხულიგნობა. ხულიგნობისათვის ამდენ შრო-მას არავინ ხარჯავს). გორის ნაწილის დატოვების დროს მათ კანალიზაციაში ბოთლები და თავისი „უშანკა“ ქუდები ჩატენეს. შევესწარი ე. წ. სამხრეთი (რუსულ-ოსურ-ქართული) „სამშ-ვიდობო“ ძალების რუსულისურ ნაწილის შემოსვლას ნიქოზში 24 ივნისის გარეგნობის თანახ-მად, რომელსაც ადგილზე სულ რაღაც ორასკაციანი უტეწიკო და უსაჭურვლო ქართული ნაწი-ლი დაუხვდა გენერალ პანტელე-იმონ გიორგაძის მეთაურობით (მას ერთობლივი ძალების სარდ-ლობაში ქართულ მხარედ ყოფნა ჰქონდა დავალებული). ნიქოზშივე გამოჩნდნენ გავლით ზნაურსკენ მიმავალი „მშვიდობისმოქმედი“. მათი 90 ახალდახალი „ბეტეერ“ და „ბეგემ“ დაეთვალეთ. უფრო

საკოდავი მდგომარე-ობა, ვიდრე ის, რომელშიც ამ სამხრეთი ძალების ქართული მხ-არე აღმოჩნდა, ძნე-ლი წარმოსადგენია: მოუმარაგებელი, უ-არალო, თითქმის უტე-ქიკო ან ჯარბრტე-ქიკიანი და მცირე-რიცხოვანი, იგი არა-ვისთვის რეალური ნი-ნაღმდევობის გამე-ვეი ან რეალური სა-ბრძოლო ამოცანის გადაწყვეტი არ იყო.

ამ ჯარების ჩამოდგომამ დადებ-ითი არაფერი მოიტანა. მკე-ლელობები, მათ შორის ქართვე-ლი მშვიდობისმყოფელი ნაწი-ლის ჯარისკაცთა და ოფიცერ-თა მკვლელობებიც გაგრძელდა. მე ბევრჯერ მომიხდა ნიქოზში ასვლა, სადაც ამ ჯარის ქართული ნაწილი იყო ძირითადად და-ბანაკებული, და მონმე ვარ ოფიცერთა და ჯარისკაცთა ჭეშ-მარიტად მტკიცე და პასუხ-ისმგებლობის გრძნობით ალბე-ჭდილი სამსახურისა ამ ძველსა და უმაღურ ფუნქციაში. გიორ-გაძე იქ ცოტა ხანს იყო და სულ ჩიოდა (სამართლიანად!), რომ მანქანაც კი არ ჰყავს სამსახურბრივი გადაადგილებე-სთვის და, ჩვენი არმიისა და სახელმწიფოს პრესტიჟის საზ-არალოდ, იძულებულია რუსებს სთხოვოს ხოლმე მიყვანა, სადაც სჭირდება. სულ ცოტა ხანში იქაურობა გვირავიდან შემოს-ვლელმა და იქიდან სამი მიმარ-თულებით აქეთ წამოშვლელ-მა ნარკოტიკებმა წაღეკა. ქართვე-ლი სამხედროები თხოულობდ-ნენ, ამ ნაკადის შეკავების უფლება მათთვისაც მიეცათ (და არა მხოლოდ პოლიციისთვის), მაგრამ ვერ მიიღეს იმ მოტივი-თ, რომ შესაძლებელია ეს უფლება კორუფციის მიზეზი გახდეს. თანდათან განვითარდა (და, თუ არ ვცდები, დღესაც ყვავის) ცხინვალთან გამოსული ნარკოვაჭრებისათვის მანქანების, დებისა და ცოლების მიგვრის პრაქტიკაც კი მაშინ, როცა ნარკომანს საჭირო თანხა არა აქვს.

შეთანხმებით სამშვიდობო ჯარების ოსური ნაწილი მხო-ლოდ ე. წ. „ჩრდილოეთი“ (ანუ ნამდვილი) ოსეთის მკვიდრ-თაგან უნდა ყოფილიყო შემდ-გარი. დღეს იგი თითქმის მთლი-ანად ქართველების მოძულე და ხელზე ქართველების სისხლის მქონე სამხრეთელი „ბოევიკე-ბისაგან“ შედგება, რომელთაც მო-სახლეობა სახით და საქმით იცნობს და რომელთაც ეს სტა-ტუსი მოქმედების გაღრმავების საშუალებას აძლევს.

ნარსულის გახსენება

შეხვედრა გეორგიასთან და ვასილავსკისთან

ბაჩია სოფელს ყრის

მეხუთე გვერდიდან

ლი ჰქონდა მათივე ხელმოწე-ერებიც.

ერთი ეს მითხარით, რაში დაგჭირდათ ასეთი საგანგაშო წერილის გამოგზავნა, მკითხა ბერიამ და იქვე დაუმატა: თქვენ თუ იცით, რომ პიტლერის შემოსევასაც არ გამოუ-წვევია იმოდენა განგა-ში მოსკოვში, რამდენიც თქვენმა უცნობი შინაარ-სის წერილმა ჰქნაო.

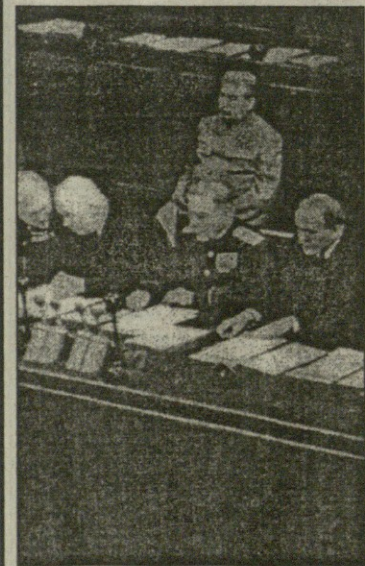
ცხადია, იქ მსგავსი არაფერი მომხდარა, მაგ-რამ ხომ ვერ ვეტყვი, სწორს არ ამბობთ-მეთქი, ამიტომ გაოგნებული ვიდექი მის წინაშე და ხმის ამოღებას ვერ ვებ-დავდი.

— კეთილი, აბა, ეგებ ახლა მაინც წაგვიკითხ-ოთ, რა წერია მაგ თქვენს წერილში, ოღონდ იცო-დეთ, იყავით გულწრფელი, თორემ სხვა საშუალებით შე-ვამოწმებთ თქვენს სისწორეს, — მუქარანარევი კილოთი მითხრა ბერიამ.

ცხადია, როგორც ენერა, ისე ნავიკითხე წერილი თავიდან ბოლომდე, თუ რა ინტრიგის მსხვერპლი გახდა მამაჩემი, რომ იგი სრულიად უდანაშაულო იყო და ემსხვერპლა ადგილობრივ ხე-ლისუფალთა უსამართლობას, რომ ჩვენთან, საქართველოში, მავან-თ თანამდებობის პირნი ენევი-ან თავანყვეტლ თარეშს, განუ-კითხავად აპატიმრებენ და სპობენ პატიოსან მშრომელ ხალხს.

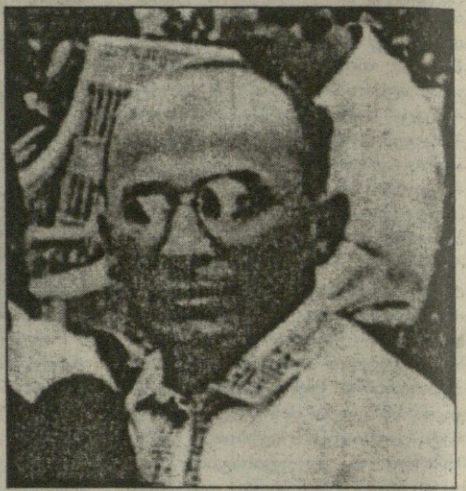
წერილის ნაკითხვას მოვრ-ჩი და გაუბედავად გავიხედე ბერიასკენ. — განათლება რა გაქვთო? შემეკითხა იგი.

დანყვებითი სკოლის ოთხი კლასი, გაუბედავად ვუპასუხე მე. — მდა, — მრავალმნიშ-ვნელოვნად ამოიხვნეშა ბერიამ, — კარგია, რომ მეტი არ გის-წავლიათ, თორემ ალბათ, დაატყვევდით ქვეყანას. გამოდის, რომ თქვენ სამხედრო სამსახურ-ში კი არა, მამის საძებნელად

წამოსულხართ, ამავე დროს, თქვენი შეხედულებით, ჩვენს ქვეყანაში სრული განუკითხობა და ქაოსი სუფევს, ხოლო ერთადერთი უტოადველი პროვოცება მხოლოდ მამათქვენი ყოფილა ამქვეყნად და ისიც კი არ დაუზოგავთ ამ უსამართლო ხელისუფალთ, მა-გრამ ასე არ არის, ჯარისკაცო, როგორც თქვენ ლაპარაკობთ ჩვენ ძალიან კარგად ვიცით, თუ ვინ უნდა დავსაჯოთ. ასე რომ, არაფერი გვეშლება ცხოვრებაში, ყველაფერს კარგად ვხედავთ და ვარკვევთ, ვსჯელობთ და ვმო-ქმედებთ სამართლიანად, ადგი-ლობრივი ხელისუფალნი მაგდენს ვერ გაბედავენ, რასაც თქვენ აბრალებთ. გაბედავენ და მათ-

თვისაც არსებობს კანონი, ყველა დამნაშავე კი უნდა დაისაჯოს. თქვენ ხომ არ გგონიათ, რომ ადამიანებს ვიჭერთ და ისევე ვსამართლებთ, ხმამაუღლებლად. სასამართლო ორგანოები საქმეს ისე არ განიხილვენ, თუ მსჯავ-

რდებულის ჩვენება არა აქვთ. გარდა ამისა, თქვენ რომ წერთ: ჩვენს ქვეყანაში ასეთი უსამართ-ლობა ხდებაო, უსამართლობა კი არა, სამართლიანობა ხდება და ჩვენს მოქმედებას ვისიმე კონ-ტროლი არ სჭირდება.

ახლა ერთი რამ: გახვალთ მოსადგელში და ქალაღზე ჩამოწერეთ თქვენი აზრის ზუს-ტი გაშიფრვა, ქართული ალფა-ბეტის მიხედვით. გარდა ამისა, თარგმნეთ ამ წერილის სრული შინაარსი, ჩვენ იგი დაგვჭირდუ-ბა კიდევ... — თითქმის მუქარით ჩაილაპარაკა ბერიამ და მერე ვასილავსკის პკითა რუსულად:

— თქვენც ხომ არ გამოე-ლაპარაკებოდით ჯარისკაცს, ალექსანდრე მიხაილოვიჩ?

მარშალმა თავი დაუქნია და ორიოდვე კითხვა მომცა, თუ როგორ მეტყვოდნენ სამხედრო ნაწილში, კვების ან სხვა რა-მის მხრივ ხომ არ ვიყავი უკმაყოფილო. ამით ჩემი აუ-დიენციაც დამთავრდა. მო-სადგელში გამოვედი, მდივანს ქალაღი და კალამი გამო-ვართვი, ჩემი საიდუმლო ან-ბანი გავშიფრე, ასევე წერილ-ლის მთელი შინაარსიც ვთარგ-მნე ქართულად. მერე ისინი მდივანს ჩავაბარე და მან მაშ-ინვე შეუტანა ბერიას.

ამასობაში პოლკოვნიკი სპირ-იდონოვიც გამოვიდა. საშვები დაამოწმებინა და წამოვედით. ნაწილში მოსულს ჯარისკაცები შემომხევივნენ, დამიწყეს კითხ-ვა: რა საკითხთან დაკავშირე-ბით წამიყვანეს მოსკოვში? მეც ვუამბე ყველაფერი, ან რაღა მქონდა დასამალი, არ სჯერო-დათ, თუ მართლა ვნახე ბერია და ვასილევსკი, ზოგმა ჯარისკ-აცმა ეჭვიც კი გამოთქვა: — ბერიასთან და ვასილევსკისთან შენ ვინ მიგიშვებდა? ალბათ, მოგინწყეს და მსახიობები შეგ-ახვედრეს წერილის შინაარსის ამოცნობის მიზნით.

რაც მოხდა და თავს გად-ამხდა, მე ის ვთქვი, დანარჩე-ნი კი, ისინი მსახიობები იყვნენ თუ ნამდვილი ბერია და ვასი-ლევსკი, ეგ უკვე ჩემი საქმე არ არის და არც ვინმე მკითხ-ავს-მეთქი.

ბიჭები იმასაც ამბობდნენ, პოლკოვნიკი სპირიდონოვი სპე-ციალურად გამოგვყვა მოსკოვ-ში, რომ მისი ახლობლის ევარ-კინის შესახებ არაფერი გეტქ-ვა და ხელახლა არ აგეშალა ეგ საქმეო. რამდენად სწორი იყო მათი ვარაუდი, მე არ ვიცი, ისე კი, ფიქრადაც არ მომსვლია იმ წარსული ამბის გახსენება.

ზალა ბოლიაშვილი

გავრძელება იქნება

ეროვნება ეთნოგრაფიულ სამკაულად იქცა, ანუ „ჩატომ პარ შიშით შეხურობილი ქართველი“

(მე-2 გვერდიდან)

ელმწიფოებრიობის აღმშენებლობისათვის უმთავრესი მნიშვნელობა ამ სახელმწიფოს ყველა მოქალაქეს მოქალაქეობით შეენიჭება უნდა მიენიჭოს და არა ეროვნულ თვითშეგნებას.

ეროვნული კუთვნილების სამოქალაქო რეგისტრაციის დოკუმენტებში დაფიქსირება საფრთხეს შეუქმნის საქართველოს სახელმწიფოს მშენებლობას, რადგან ჩვენ მის საფუძველზე ვდებთ პრინციპს, რომელიც გააღვივებს ეროვნული გაუცხოების გრძნობას. ეროვნული კუთვნილების იგნორირება და მოქალაქეობის პიროვნების თვითშეგნების ერთდროულ პოსტულატად გამოცხადება საქართველოს სახელმწიფოს სიმტკიცის გარანტიაა, რადგან საქართველოში მცხოვრებ სხვა ეროვნების ადამიანებში იგი ჩამოყალიბებს სახელმწიფოს ერთგულების გრძნობას. ჩვენ უნდა შევქმნიოთ იმ აზრი, რომ მოქალაქეობა და ეროვნება იდენტური ცნებებია. საქართველო არის გაეროსა და ევროსაბჭოს წევრი, უნდა ვიზაროვნით ევროპული სტანდარტებით. იმ შემთხვევაში, თუ სამოქალაქო რეგისტრაციის შესაბამის დოკუმენტებში მოქალაქის ეროვნება დაფიქსირდება, ვშიშობთ, რომ ეს გამოიწვევს ეთნოკონფლიქტების გაღვივებას და საქართველოს სახელმწიფოს აღმშენებლობის შეფერხებას. ესაა ჩემთვის ცნობილი ის ძირითადი პრინციპები, რომელზეც დაყრდნობითაა ქართული საზოგადოების ერთმა ნაწილმა საკანონმდებლო გზით მიიღწია ეროვნული კუთვნილების პრინციპის უგულვებელყოფას სამოქალაქო რეგისტრაციის დოკუმენტებში.

ჩვენ, ოპონენტების განცხადებით, შიშით შეპყრობილ ქართველებს, ვერ გაგვიცნობიერებია საქართველოს სახელმწიფოს დღევანდელი რეალობა და ვერ კიდევ ილია ჭავჭავაძის ტკივილებით ვცხოვრობთ, ვცდილობთ, ავადგოროთ ნაციონალიზმის ტალღა და სოციალური პრობლემებიც ნაციონალური გადევნებით. ზოგი ჩვენგანის საქმიანობა ამ მიმართულებით პოლიტიკურ შუად და პოლიტიკურ სპეკულაციად მონათლეს.

შევცდები ავსისხნათ, რატომ ვარ „შიშით შეპყრობილი ქართველი“, გავცე პასუხი კითხვას, ნიშნავს თუ არა საქართველოს მოქალაქისთვის მოქალაქეობა ქართველობას?

საქართველო სულ მალე თავისი სახელმწიფოებრივი არსებობის სამართლებრივად ისტორიას აღნიშნავს. უდიდესი სიამაყის გრძნობას აღძრავს ეს ფაქტი, მაგრამ მიუხედავად ქართული სახელმწიფოებრიობის სიძველისა, ევროპულ სახელმწიფოებთან შედარებით, ანგარიშგასაწევია ის ტრაგიკული რეალობა, რომ ერთიანმა ქართულმა სახელმწიფომ არსებობა მე-15-ის შუა ხანებში შეწყვიტა. ქართული

სახელმწიფოებრივად დაშლილ საქართველოში ეროვნული ცნობიერება, ეროვნული თვითშეგნება იყო ის სულიერი ნადაგი მართლმადიდებელ ქრისტიანულ მრწამსთან ერთად, რაც კრავდა ქართველ ერს. ასე განვლილ ჩვენი ისტორიის უმძიმესმა სამმა საუკუნემ. გასაგები მიზეზების გამო, ერთიანი ქართული სახელმწიფოს არარსებობის პირობებში ვერც მოქალაქეობის შეგნება ჩამოყალიბდებოდა.

XIX-ის პირველი წლიდან 1864 წლამდე, მეფის რუსეთის იმპერიამ თანმიმდევრულად მოსპოვებულ ქართული სახელმწიფო, გააუქმა ყველა სამეფო-სამთავრო და ამით ნადაგი გამოაცალა ნებისმიერი ერის არსებობის ისეთ უმნიშვნელოვანეს პირობას, როგორიცაა დამოუკიდებელი სახელმწიფო კოლონიური არსებობის პირობებში, ქართველი ერის თვითშეგნების უმთავრესი საფუძველი ეროვნულობა იყო და მთელი XIX-ის მონივნად საზოგადოებრივი აზრი ეროვნული თვითშეგნების შენარჩუნება-განმტკიცებისათვის იბრძოდა. უსახელმწიფო ერს არ შეიძლება პქონოდა მოქალაქის თვითშეგნება და თუ ვისმე პქონდა, ეს იყო რუსეთის სახელმწიფოს მოქალაქის თვითშეგნება.

სახელმწიფოებრიობადაცარგულმა ქართველმა ერმა 117 წლის შემდეგ აღიდგინა დამოუკიდებლობა, მაგრამ იმდენად მცირე ხანს იარსება საქართველოს დემოკრატიულმა რესპუბლიკამ, ნამდვილად შეუძლებელი იყო ამ სახელმწიფოში მცხოვრებ ქართველებსა და არაქართველებს მოქალაქის თვითშეგნება განმტკიცდებოდა.

1922 წლიდან საქართველოს ყველა მოქალაქე საბჭოთა კავშირის მოქალაქე გახდა და 70 წლის მანძილზე ეროვნული კუთვნილების სამართლებრივი თუ თვითშეგნების დონეზე აღიარების მიუხედავად, იგი მაინც სსრკ-ს მოქალაქედ რჩებოდა. ამ სახელმწიფოში უზარმაზარი მუშაობა გასწია და სამართლიანობა მოითხოვს აღნიშვნას, უდიდეს წარმატებასაც მიაღწია იმ თვალსაზრისით, რომ ეროვნებას ნელ-ნელა შეენაცვლა ბუნებაში არარსებულად, ადამიანთა ერთობის ე.წ. ფორმა „საბჭოთა ხალხი“. „საბჭოთა ხალხი“ ტიპურ წარმოდგენილად შეიძლება მიჩნეოთ საბჭოთა ლიტერატურაში „მანქურთად“ და „მანქურთაზად“ აღიარებული პიროვნება, რომელსაც საბჭოთა სახელმწიფოებრიობის განცდამ დააკარგინა ეროვნულობა. საქართველოში მცხოვრებ ქართველსა თუ არაქართველს, გასაგები მიზეზების გამო, არ შეიძლება პქონოდა საქართველოს სახელმწიფოს მოქალაქის თვითშეგნება, მას პქონდა ეროვნული ცნობიერება ან უკვე გააქცეული იყო „მანქურთად“.

XX-ის ბოლოს, საქართველოს სახელმწიფოს დამოუკიდებლობის აღდგენა ასეთ ისტორიულ რეალობაში მოხდა. ჩვენი საუკუნის დამდეგსაც და ბოლოსაც ქართული სახელმწიფოს აღდგენა პერმანენტული ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის ლოგიკური შედეგი იყო, აუცილებელ კავშირში იმ მსოფლიო პროცესებთან, რასაც მეფის რუსეთისა და საბჭოთა იმპერიების რღვევა მოჰყვა.

უკანასკნელი 200 წლის მანძილზე საქართველომ ორჯერ აღი-

გინა სახელმწიფოებრიობა და ამ სახელმწიფოთა არსებობის ხანგრძლივობა 10 წელს მოითვლის მხოლოდ ასეთ ისტორიულ ვითარებაში საქართველოს სახელმწიფოს მოქალაქეობისთვის მოქალაქეობა და ეროვნულობა რომ იდენტური ცნება არ შეიძლება იყოს, საკვებით ბუნებრივია.

ჩვენ საკითხს სხვაგვარადაც ვყვამთ. ბუნებრივია კი ის, რომ მოქალაქემ გადაფაროს ცნება ეროვნება დღემდე ადამიანთა ერთობის ისტორიულ ფორმებად ცნობილი იყო გვარი, ტომი, ეროვნება, ერი (გამოყოფენ ხალხის ცნებასაც). მოქალაქე სამართალსუბიექტია და სახელმწიფოსთან მიმართებაში მას გააჩნია უფლება-მოვალეობანი. ერი და ეროვნება სამართლებრივ უფლება-მოვალეობებს კი არ წარმოშობს, არამედ ადამიანთა ერთობის ისტორიული ფორმებია, ისინი ერთგვარი ზედრიგებულებანა, რომლებიც ვერ თავსდება სამართლებრივ ჩარჩოებში. საკვებით ბუნებრივია, რომ ადამიანს ეროვნული თვითშეგნება სამართლებრივ დამატებებს გარეშე გააჩნია, მაგრამ სწორედ ცივილუზიუალ საზოგადოებაში, სადაც პიროვნების დამატებებზე დოკუმენტები დროის მოთხოვნად იქცა, აუცილებლად მიგ-

ვაჩნია პიროვნების თვითშეგნება ის ყველა ატრიბუტის სამოქალაქო რეგისტრაციის დოკუმენტებში შეტანა. დღეს არ შეიძლება იხელმძღვანელო შუასაუკუნეობრივი სტანდარტებითა და განაცხადო, არც დაეთიხა და თამარის დროს ხდე-ბოდაო ეროვნების სამართლებრივ დაკანონება. სწორედ დღეს, XX-ის ბოლოს, შეცვლილი ისტორიული რეალობა გვავალდებს სამართლებრივად დაფიქსირდეს ერი.

ჩვენი ღრმა რწმენით, საქართველოს სახელმწიფოს აღმშენებლობა, რომლის პოლიტიკური ინსტიტუტების ფორმირება ჩვენს თვალწინ მიმდინარეობს, კონსტიტუციაც გააჩნია, პარლამენტიც, აღმასრულებელი და სასამართლო ხელისუფლების ორგანოებიც, გაეროსა და ევროსაბჭოს წევრიცაა, XX-ის ბოლოს უნდა დაეფუძნოს არა მხოლოდ მოქალაქეთა მართშეგნებას, მოქალაქის სახელმწიფოსთან სამართლებრივ ურთიერთობებთან, არამედ ამ სახელმწიფოში მცხოვრები ქართველი ერის ეროვნულ თვითშეგნებას, მის სულიერ ფასეულობებს, იმას, რასაც ჩვენი წინაპარი „ქართველობას“ ეძახდა, რომელიც მაშინაც კი აგრძელებდა არსებობას, როცა ქართველი მარცხდებოდა...

XX-ის ბოლოს, სახელმწიფოებრიობა აღდგენილი ქართველი ერი, არა მხოლოდ უმძიმესი სოციალური, არამედ მასზე აღმატებული ეროვნული პრობლემების ჩიხშია შესული. დარღვეულია საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა, სახელმწიფოს იურისდიქცია მხოლოდ ნომინალურად ფრცვლდება თავისი ისტორიული მიწა-წყლის მნიშვნელოვან ნაწილზე.

საქართველო დამარცხდა ტერიტორიული მთლიანობის შენარჩუნებისათვის წარმოებულ ომში, 5 წლის მანძილზე დიპლომატიური, მშვიდობიანი გზით ვერ შესძლო სახელმწიფოს უმთავრესი ატრიბუტის, ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენა. საქართველოს სახელმწიფოს ტერიტორიაზე დეფაქტო არსებობს თვითმარქვია ე.წ. „სამხრეთ ოსეთის“ რესპუბლიკა და აფხაზეთის რესპუბლიკა, რომელიც იმასაც არ თანხმდება, მასზე საქართველოს სახელმწიფოს იურისდიქცია ყველაზე ფართო ავტონომიითაც რომ გაერცხლებდეს.

ჩვენი სახელმწიფოს წინაშე მდგარი ამ პრობლემების გადაჭრა იდეალურ შემთხვევაში მისი ყველა მოქალაქის (ეროვნების მიუხედავად) ძალისხმევით უნდა მოხდეს, მაგრამ ეს მხოლოდ სასურველია და არა შესაძლებელი ამჟამად. საქართველოს უახლოესმა ისტორიამ დაამტკიცა ამ სახელმწიფოში მცხოვრები არაქართველების აგრესიული სეპარატიზმი. აფხაზე-

თისა და „სამხრეთ ოსეთის“ პრობლემა ამისი ნათელი დადასტურებაა. ჩვენ გვსურს აგრესიულ სეპარატიზმს (რომელიც არავითარ შემთხვევაში, არაა მხოლოდ ეთნოკონფლიქტი), ეთნიკური შეფერილობის - მქონე პროვოცირებულ, პოლიტიკურ სეპარატიზმს დაფუძნოთ ისტორიულ საქართველოში მცხოვრები ყველა ეროვნების გამართლებული მოქალაქის ცნება და ვირწმუნოთ, რომ ამ გზით დავამარცხებთ ამ უმძიმეს სენს. ყველაზე უკეთეს შემთხვევაში, ეს მხოლოდ უკლებრივი გზის განცხადებაა, მაგრამ არავითარი ისტორიული აზროვნების ლოგიკას არ ექვემდებარება. XX-ის ბოლოს, საქართველოს უფრო მეტად არა აქვს თვითდამშვიდების უფლება, ვიდრე ოდესმე ყველა ეროვნული პრობლემის გადაჭრა, უზრუნველყვას ყოვლისა, ქართველი ერის ძალისხმევას მოითხოვს, მისი შესაძლებლობების მაქსიმალურ მოძილებას. ეს მისი ვალაა, რადგან საქმე მის სამშობლოს ეხება, იმ ქართულ მიწა-წყალს, თავისი წინაპრების სისხლითა და ოფლით რომაა ნაწვიმი, ეს იმ ტერიტორიის გამთლიანებას ეხება, სადაც ჩამოყალიბდა ქართველი ერი, იშვა ქართული ენა, წყნ-ფეხულებანი, ტრადიციები, ის ფენომენი, რასაც „ქართველობა“ ერქვა. სამი ათასი წლის მანძილზე, გადარჩენილი „ქართველობა“ უნდა გასდეს XX-ის ბოლოს უმძიმესი, ეროვნული პრობლემების გადაჭრის საფუძველი. ეს მისი არა მარტო მოქალაქეობრივი ანუ სამართლებრივი ვალაა, არამედ უზენაესი მორალური ვალდებულება, სამართლებრივ აღმატებული კატეგორია ღმერთმა ქნას, საქართველოში იმგვარი ისტორიული რეალობა შეიქმნას, როცა მოქალაქე, ეროვნების მიუხედავად, თავისი სახელმწიფოს დაცვას უპირველეს მოვალეობად მიიჩნევს, მაგრამ დღეს, სეპარატიზმის უმძიმესი სენით დაავადებული არაქართველების გარკვეული ნაწილი, ჩვენი რაინდული უსტუთი ვერ გავცეთილშობილებთ.

ჩვენ ამჟამად პრობლემის მხოლოდ ზოგიერთ ასპექტზე გაუმახვილეთ ყურადღება. გვეჯერა, რომ ჩვენეული პროპოზიის დასაბუთების მოჭრები ბევრად უფრო მრავალფეროვანია.

XXI საუკუნე ახალ, ღირებულით ფასეულობებს შემოგვთავაზებს, მაგრამ არსებობს ღირებულება, რომლის როლი დღეისათვის განსაკუთრებულია, ეს არის ეროვნება. ჩვენს ოპონენტებს სურთ გაუსწრონ დროს. ევროპული რეალობა (თუ ეს მართლაც ასეა და მოქალაქე და ეროვნება იდენტური ცნებებია) მზა სახით გადმოვიტანოთ საქართველოში. ეს ისეთივე შეცდომაა, როგორც თავის დროზე ქართველმა სოციალ-დემოკრატებმა დაუშვეს. სწორედ ამიტომ ამოტივტივდა გონებაში ნაცნობი ლოზუნის პერფორანა...

მადონა კუშელავა

ბანდის ორგანიზატორი — ფირმის „ჩატ-ჩატი ხელმძღვანელი“?

გენერალური პროკურორის საგამოძიებო ნაწილის უფროსის ორდეს ბეზიას ხელმძღვანელობით (1999 წლის 12 თებერვლამდე) მიმდინარე გამოძიებას ბრალდებულთა თანამდებობაში ილთან ალიანსში შესვლის გამო როცა ადანაშაულებენ, აღნიშნავენ ხოლმე კანონის მოთხოვნა იმ დარღვევებს, რაც მან დაუშვა: ბრალდებულის პირადი თავდებობით განთავისუფლების, მის მიმართ საქმის ცალკე წარმოებად გამოყოფის, შემდეგ კი შეჩერების (15 წელით!) დროს.

არის კიდევ ერთი გარემოება, რომლისთვისაც მასმედიას ჯერ ყურადღება არ მიუქცევია, მაგრამ თავისი მნიშვნელობით არანაკლებ აქტუალურია, ვიდრე ზემოთ ჩამოთვლილი დარღვევები. მხედველობაში მაქვს საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 151-ე მუხლი, რომლის თანახმადაც „თანამდებობის პირის ბრალდებულის სახ-

ით პასუხისმგებლობაში მიცემის შემთხვევაში გამოძიებელი ვალდებულია გადაწყვიტოს საკითხი გამოძიების დროის განმავლობაში ბრალდებულის გადაყენების საჭიროების შესახებ. ბრალდებულის თანამდებობიდან გადაყენების აუცილებლობის შემთხვევაში გამოძიებელს გამოაქვს დასაბუთებული დადგენილება, რომელიც სასწიკრებულად უნდა იყოს პროკურორის ან მისი მოადგილის მიერ. დადგენილება იგზავნება შესაბამისად ბრალდებულის სამუშაო ადგილის მიხედვით.

როგორც ცნობილია, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 1998 წლის 20 აგვისტოს განაჩენმა დადასტურებულად სცნო, რომ ე.წ. „ელიზბელა“ შეიარაღებული ბანდის ხელმძღვანელი გახლდათ ფირმა „ელიზის“ ერთერთი ხელმძღვანელი. აქედან ლოგიკური დასკვნაა, რომ ბანდის ორგანიზატორი ფირმას ხე-

ლმძღვანელობს და თანამშრომელთა ბედს წყვეტს მაშინ, როცა, სადაც სამართალია, იმით გვერდში უნდა იჯდეს, რომელთა ბედიც შეიარაღებულ ბანდაში მათი ჩართვით გადაწყვიტა და ხანგრძლივი დროით თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში მოახვედრა.

ორდეს ბეზიას ხელმძღვანელობით მიმდინარე გამოძიებას, რომელმაც ფირმა „ელიზის“ ხელმძღვანელებიდან მხოლოდ მის პრეზიდენტს თ. ელიზბარაშვილს დასაბუთებულად შეიარაღებული ბანდის შექმნაში 1997 წლის 5 ივნისს, არ უშეგვლია თანამდებობიდან მისი გადაყენების შესახებ, არც ძველი (1997 წლის 28 მარტის — სხვისი ქონების განსაკუთრებით დიდი ოდენობით გატაცება) და არც ახალი, 1997 წლის 5 ივნისის ბრალდებით.

თუ გავითვალისწინებთ იმ გარემოებას, რომ ჩვენი დროის ჩამორჩენილი კანონმდებლობით,

სახელმწიფო სტრუქტურაში 3 კაცის უფროსის თანამდებობის პირი პქვია, ხოლო რამდენიმე ათასკაციანი თანამშრომლის ხელმძღვანელებს — შეზღუდული პასუხისმგებლობის საწარმოების, კონსტრუქციუმების, საექციო საზოგადოებების და ა.შ. პრეზიდენტებს — არა, გამოძიების უმოქმედობა ამ მხრივ, შეიძლება სწორადაც მოგვეჩვენოს, მაგრამ მთლად ასე მაინც არაა. სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის კომენტარებში აღნიშნულია, რომ კერძო ფირმების ხელმძღვანელთა მიმართ, ბრალდებულის სახით მათი პასუხისმგებლობაში მიცემის შემდეგ, გამოძიებელი ვალდებულია ფირმის ხელმძღვანელ ორგანოს (მაგ. დირექტორთა საბჭოს) მიმართოს წინადადებით, რომ იმსჯელონ ამა თუ იმ დანაშაულის ჩადენაში ბრალდებულ ხელმძღვანელს ამ პოსტზე ყოფნა-არყოფნის მიზანშეწონილობის შესახებ.

არც ორდეს ბეზიას და არც გამოძიებელ დავით ბალაშვილს ეს „არ გასაგებიათ“ და ამიტომაცაა, რომ უნიკალურ შემთხვევასთან გვაქვს საქმე: სასამართლოს განაჩენით შეიარაღებული ბანდის ხელმძღვანელად აღიარებული პირი კვლავ ფირმა „ელიზის“ „ერთ-ერთი ხელმძღვანელია“ და ფირმის საქმიანობას განაგებს.

ვფიქრობ, ეს ფაქტი ჩვენი კანონმდებლების მსჯელობის საგანად უნდა იქცეს და საკანონმდებლო ხარვეზიც უნდა აღმოიფხვრას, რათა საბაზრო ეკონომიკაზე, კერძო საკუთრებაზე გადასულ ჩვენს ქვეყანაში, დამნაშავედ აღიარებული პიროვნებანი ნასამართლობის გაქარწყლებამდე ასობით წესიერ, პატიოსან თანამშრომელთა ხელმძღვანელებად არ გვევლინებოდნენ.

მეფულე ბანდაში

რაპლიკა მართლაცდა როდემდე?

„აიღევე ერთხელ შეგეცდებო“ — ამბობს გურამ ყორანაშვილი წერილის დასაწყისშივე და მესავეჯერ „გვიმტკიცებს“, რომ აკადემიკოსი გიორგი მელიქიშვილი არ არის ნიჭიერი ისტორიკოსი, არც დირექტორად ვარგა, მაგრამ არის „პლაგიატორი“, „საბჭოთა კავშირის უშიშროების სამსახურის თანამშრომელი“, „პატრიოტიზმის აგან და ცლილი“ კაცი („საქართველო“, 1999, №7). „გვიმტკიცებს“, მაგრამ ვერ დამტკიცებს, რადგან მისი საბუთები ასეთია: „ზეპირგადმოცემით თუ ვიმსჯელებთ“, „დადამ მეტყვება“, „ეჭვი გვაქვს“ და მისთანანი. ვინ დაიფრებებს, რომ ისტორიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის დირექტორი უნდა, „სამეცნიერო ატმოსფერო ინსტიტუტში რაც შეიძლება დაბლა დასწოვს“!

გ. ყორანაშვილი განსაკუთრებით უნუნებს გ. მელიქიშვილს

ეროვნულობას და პატრიოტიზმის გრძნობის უქონლობას, მოუწოდებს ინსტიტუტის თანამშრომლებს — გამოფხიზლდით, თუმცა „ჩვენ ვერ დაველოდებით მათ გამოფხიზლებას (ისევე, როგორც ერთ დროს (!-ვ. პ.) 13% არ დავლოდებდით 87%-ისას)“.

„ერთ დროს“ ნიშნავს 1991-1992 წლების მიჯნას, როცა რუსეთის მიერ გაბრწყინებულ ქართველთა 13%-მა რუსეთისავე წაქეზებითა და მხარდაჭერით დაამხო 87%-ის მიერ არჩეული ეროვნული ხელისუფლება. აი, რით ამაყობს გ. ყორანაშვილი! და ეს კაცი პატრიოტიზმაზე დებს თავს და სხვას უკიჟინებს — ეროვნულ პოზიციაზე არ დგახარო!

გ. ყორანაშვილის ღია წერილის სათაური ასეთია: „როდემდე... კატილინა!“

მართლაცდა, როდემდე? —
მასთანავე პაიკიძე

როგორ შეიძლება ერთს წერდეს და მეორეს ამბობდეს?

ღია წერილი

საპარტიზო იუსტიციის მინისტრს, გატონ ლადო ჟანტურას

(მე-3 გვერდიდან)

მინის ნაკვეთზე მინის საკადასტრო ბარათი უნდა შედგეს, რომელშიც ამოწურავი მონაცემები იქნება მინის ბუნებრივი, სამეურნეო და სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ. ამის გარეშე რეფორმის ჩატარება პრაქტიკულად შეუძლებელია და უაზრო (ხაზი ჩვენია თქ.).

ბატონო ლადო! ამ სტრიქონების ავტორმა როგორ დაუშვით და მხარი როგორ დაუჭირეთ მინის სასაქონლო ბრუნვაში მოქცევის, როდესაც არც მინის ინვენტარიზაცია ჩატარებული, არც კადასტრის შედგენილი, საზღვრები დაუდგენელი და ფაქტობრივად შესაკუთრებელი არ არსებობს საკუთრების დამადასტურებელი იურიდიული პასპორტი. ასე მოქცევის არანაირი უფლება არ გქონდათ.

შემდეგ, თქვენ ამბობთ: „... მინის პრივატიზაციის დროს საყოველთაოდ დიდებოდა, რომელი მინები უნდა განაწილდეს, დარჩეს სახელმწიფო საკუთრებაში მინა, თუ მთლიანად მოხდეს მინების განსახელმწიფოებრობა?“

მინის პრივატიზაცია მთელი მინების კერძო საკუთრებაში გადასვლას არ ნიშნავს. ამ დროს აუცილებლად რჩება მინაზე სახელმწიფო საკუთრებაში მინების შესაბამისად აუცილებელი ოდენობით. აქაც სხვა ქვეყნების მაგალითია საინტერესო. კერძოდ, ბევრ ქვეყანაში ის მინები, რომელთა პროდუქტულობის, ან მელიორაციისათვის სახელმწიფოს სახსრები აქვს გადებული, ან გადადის კერძო საკუთრებაში: ამის საინტერესო მაგალითია პოლანდიის სახელმწიფო საკუთრებაში პოლდერების მინებზე, რომლებიც ზეიდერზეეს ყურის დაშრობის შედეგად იქნა მიღებული. მთელი ეს მინა სახელმწიფოს საკუთრებაა. იგი არ იყიდება, მხოლოდ სარგებლობაში გადაეცემა.

საქართველოშიც შეიძლება სახელმწიფო საკუთრებაში დარჩეს ის მინები, რომელთა მელიორაციისათვის სახელმწიფოს გაუღია დიდი ხარჯები. ეს მინები შეიძლება მხოლოდ სარგებლობაში გადაეცეს.

ასევე, სახელმწიფო საკუთრებაში შეადგენს ის მინები, რომლებიც მნიშვნელოვან ეკონომიკურ, სოციალურ, ეკოლოგიურ, კულტურულ ფასეულობებს შეადგენს. საქართველოში ამის მაგალითად შეიძლება ჩათვალოს თბილისის აგლომერაცია. თბილისის მის ირგვლივ მდებარე, ქალაქ-თანამგზავრებთან ერთად, ქმნის ერთიან საქალაქო აგლომერაციას. თბილისის, რუსთავის, გარდაბნის, მარნეულის, საგარეჯოს, მცხეთის, კასპის, თეთრიწყაროსა და ამ რეგიონის სხვა დასახლებული პუნქტები მრავალი სამეურნეო, შრომითი და კულტურულ-საყოფაცხოვრებო ურთიერთობით მჭიდროდ არიან ერთმანეთთან დაკავშირებული. უამრავი სოციალური, ეკონომიკური და ეკოლოგიური პრობლემა მათთვის ერთმანეთს მწვევია.

შემდეგ თქვენ ეხებით ყველაზე მნიშვნელოვან საკითხს და სვამთ კითხვას: რას ნიშნავს მინის კერძო საკუთრება? ნიშნავს თუ არა იგი მინის ხელაღებით განკარგვის უფლებას? და თქვენვე პასუხობთ: „... ყველა ქვეყანაში მინა განსაკუთრებულ უძრავ ქონებას წარმოადგენს და მასზე სახელმწიფოებს ასევე განსაკუთრებული უფლებები გააჩნიათ. ამის აღსანიშნავად ბევრ ქვეყანაში, მათ შორის, მონენავე კაპიტალისტურ ქვეყნებში, არსებობს მინების ე.წ. უზენაესი მესაკუთრის მცნება, მაგალითად, ინგლისში, ავსტრალიაში, ახალ ზელანდიაში და ზოგ სხვა ქვეყანაში მთელი მინის უზენაესი მესაკუთრედ მინარე გამოდის ხოლო სხვა ქვეყნებში, აშშ-ის ზოგი შტა-

ტის ჩათვლით — სახელმწიფო ... მინის ამგვარ განსაკუთრებულ ღირებულებას და როგორ სახელმწიფოსთვის უდიდესი ყურადღება მიიპყრო ნაპოლეონმა. მან აღიარა მინის საკუთრების განსაკუთრებული მნიშვნელობა საზოგადოებისათვის... ამიტომ განამტკიცა მინის ექსპროპრიაციის ინსტიტუტი „საზოგადო ინტერესებისათვის“ (აქ იგულისხმება სახელმწიფო საკუთრება, რომელსაც თქვენ არ ცნობთ. თქ.).

„მინის სპეციფიკური დანიშნულებიდან გამომდინარე, მინის საკუთრება განსაკუთრებულ სამართლებრივ რეგულირებას მოითხოვს. მაგალითად, გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის კონსტიტუციურმა სასამართლომ მიიჩნია, რომ მინის საკუთრება, განსხვავებით სხვა

სეპარატისტები, რომელთაც ძალიან დიდი ხანია დიდი და სერიოზული პრეტენზიები აქვთ ჩვენს მიწა-წყალზე, მოქმედებენ დიდი ხნის წინ შედგენილი გეგმით, რაც ჩვენი ქვეყნის ხელში ჩაგდებას ისახავს მიზნად. ჩვეულებრივი სეპარატისტებისაგან განსხვავებით, ისინი თავისად მიიჩნევენ: რუსთაველს, გიორგი სააკაძეს, ნიკოლოზ ბარათაშვილს; ქართულ ეკლესია-მონასტრებს, ციხესიმაგრეებს და სხვა კულტურის ძეგლებს.

ჩვენ მომხრენი ვართ (ამ საუკუნის 60-იან წლებში), მესხეთ-ჯავახეთში აკად. ნიკოლოზ ბერძენიშვილის ხელმძღვანელობით გამართული ექსპედიციის დროს, როგორ აგტაცია-პროპაგანდას ეწოდებოდა ვაზგენის წარმოგზავნის დროს

უნებოთ: „დავსახლდეთ, გავმრავლდეთ და ეს ქვეყანა ჩვენია“. და ეს ფაქტურად ხოლმე და დღესაც გრძელდება მესხეთ-ჯავახეთისა და ქვემო ქართლის თუ უნებლიედ, თქვენ უწყობთ ხელს. გონს მოდით, ბატონო მინისტრო, სანამ გვიან არ არის. გამოიჩინეთ ინიციატივა და მოაგვარეთ საპარტიზო რეჟიმი.

ამასთან, არ უნდა დაივიწყოთ ბაგრატიონის სახელობის მატარებლის საქმიანობა და საზოგადოება „ჯავახეთის“ მიზნები და ამოცანები. და მაინც, რატომ მოიტყუებთ ასე? ალბათ იმიტომ, რომ მოწყვტილი ხართ ქართულ ეროვნულ ნიადაგს. პატივს არ სცემთ, არც იცნობთ და არც გაინტერესებთ ჩვენი დიდი წინაპრების ნააზრევნი, ჩვენი მრავალსაუკუნოვანი ტრადიციები, ადამიანები და ზნე-ჩვეულებები.

როგორ შეგიძლიათ, ორი ერთმანეთის საწინააღმდეგო მოსაზრებას, თანაბარი ძალით, ლოგიკით და არგუმენტებით ასაბუთებდეთ. როგორ შეიძლება ერთს წერდეს და მეორეს ამბობდეს, როგორც ეს რეტორიკულ-პერსპექტივაში გამოსვლისას გააკეთეთ; არ შეიძლება პირადი ინტერესები, კარგა ქვეყნისა და ერის ინტერესებზე მაღლა დაეყენოთ. ყოველივე ამას კი გაზეინებთ ქვეყანაში გამეფებული დაუსჯელობის სინდრომი.

ბატონო ლადო! ყველა პირობა არსებობს იმისათვის, რომ დაშვებული შეცდომა გამოასწოროთ. ამის საფუძველს იძლევა ის, რომ:

1. აუცილებლად ჩასატარებელია საკადასტრო სამუშაოები, რომლის გარეშე ვერ შეიქმნება მინის მესაკუთრე და მინა ვერ გახდება სასაქონლო ურთიერთობის საგანი. ამასვე მოითხოვთ თქვენ და მსოფლიო ბანკი.

2. უნდა შეჩერდეს ახლახან პარლამენტის მიერ მიღებული ორი კანონი, არა სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის საკუთრების შესახებ მოქმედება მანამ, სანამ არ ჩატარდება საკადასტრო სამუშაოები. ამასთან, სერიოზული ცვლილებები უნდა იქნას შეტანილი აღნიშნულ კანონებში.

3. გასულ წელს, საქართველოს პრეზიდენტის მითითებით, ბატონმა კოტე ცისკარიშვილმა ჩაატარა საქართველოს მოსახლეობის გამოკითხვა, რამაც ცხადყო, რომ საქართველოს მოსახლეობის აბსოლუტური უმრავლესობა წინააღმდეგა მინის ყიდვა-გაყიდვას. ამიტომ უნდა შეჩერდეს მინის სასაქონლო ბრუნვაში მოქცევა.

4. საქართველოს კონსტიტუციაში აღნიშნულია, რომ საქართველოს სახელმწიფო ტერიტორიის გასხვისება არ შეიძლება.

პატივისცემით,

თინათინ ჩხიშიძე
ისტორიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი

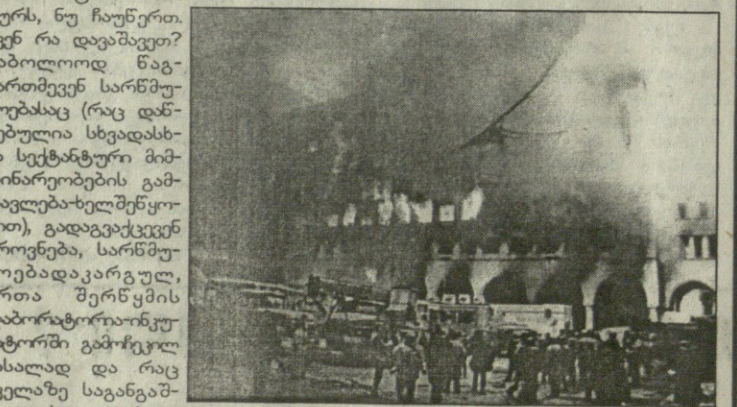
ნება ხალხიდან ჩვეოლუნივს ნაკვირსა და განადგურების ეპიპოეზი მოაქვს

პეი, ზუცესო, ზუცესო,
საქმეს ნუ იზამ უნესოს,
საქმეს ნუ იზამ უნესოს,
შენს შვილიშვილსა უნესოს“
(ხალხური)

1991-1992 წლების „სახალხო რევოლუციის“ შემდეგ რუსეთის იმპერიის წერეთი ისედაც განადგურებული ჩვენი მრეწველობა, ეკონომიკა, სოფლის მეურნეობა მთლიანად დააქციეს. მოსახლეობის დანაზოგი თანხები და ქონება შემნახველი საღაროებისა თუ კომერციული ბანკების მეშვეობით ათასგვარი უკეთური ხერხებით დაიტაცეს და ხალხი გააჩანაგეს, გააღატაკეს. ძირითადი ქართული კუთხეები (აფხაზეთი, სამხრატლო) 1921 წელს მოკლესილი დამპყრობელი ბოლშევიკ-კომუნისტების (საინგლო, ლორე, ტაშირი და სხვა) დარად გაასხვისეს, რასაც რამდენიმე ათეული საუკუნეების განმავლობაში სისხლით იცავდა ქართველი ხალხი, გაყიდეს მინები, ფაბრიკა-ქარხნები, ახლა კი გვართმევენ საუკუნეების განმავლობაში ნასთაუბრად ბრძოლით შენარჩუნებულ ეროვნებას, ტრადიციებს, სხვადასხვა უმართებულო მაგალითების მოყვანა-მითითებით. არადა, ვისაც ქართველობის გრაფა პასპორტში არ

უგემო მდგომარეობაში. საპრეზიდენტო და საპარლამენტო არჩევნების წინა პერიოდში მილიონ სამუშაო ადგილს გვპირდებოდნენ ჩვენი დამატყვევარნი, თითქმის 3-4 წელი გავიდა მათი „არჩევნიდან“, მაგრამ პირობა არავის გახსენდება და არც არავითარი პერსპექტივა მისი შესრულების.

ხელისუფლების რადიკალურიზაცია, იმის მაგივრად, რომ პატრიოტული გადაცემებით გემოდღვრავდეს და გვაშენებდეს ამ ეროსათვის საყოველთაო გაჭირვების ჟამს, ეროვნული, პოპულისტური გადაცემებით ყველანაირად ერის გახრწანა-გადაგვარების რეკლამას ეწევა და ტრუმფანდულით გვისტუმრებს გადაშენების გზაზე. რადიკალურიზაცია უძლიერესი იარაღია ჩვენი ერის გახრწანა-გადაგვარებისათვის მოძალადე ხელისუფლების ხელში. ვეკითხები ედუარდ შევარდნაძეს, პარლამენტის თავმჯდომარეს, „სახალხო რევოლუციაში მონაწილე აქტიუტეტებს ეროვნული მოძრაობიდან“, ელიტარული ინტელიგენციიდან, მწერალთა კავშირიდან — თუკი ეს გაუსაძლისი მდგომარეობა მათ მიერ შეგნებულად, გამიზნულად არაა შექმნილი, მაშინ რატომ არაფერი არ კუთდება ამ მდგომარეობიდან ხალხს

სურს, ნუ ჩაუნერო. ჩვენ რა დავაგვეთ? საბოლოოდ წაგვართმევენ სარწმუნოებას (რაც დანაშაულები სხვადასხვა სექტანტური მიმდინარეობების გამრავლება-ხელშეწყობით), გადაგვაცქევენ ეროვნება, სარწმუნოებადაკარგულ, ერთა შერწყმის ლაბორატორიულ-ბატონში გამოჩეკლ მასალად და რაც ყველაზე საგანგაშოა, სულიერად, მორალურად, შეგნებულად გადაგვარეს ხალხი, დაიყვანეს კუჩის დონეზე, შექცეულ მართლმად მასა, რომელსაც იოლად გადაადგმევენ ნებისმიერ, თუნდაც სამშობლოს და მისთვისავე საზიანო ნაბიჯს.

მოსახლეობის უმეტესობა არ კითხულობს გაზეთებს (უკაცრავად პასუხია, გაპორტუგალიზაციის სინდრომის გამო), რასაც მიადნივს ყველა საშუალებით (თვით პარაფსიქოლოგიური მეთოდებითაც კი). უმრავლესობა უხმოდ მიჰყვება დინებას.

გამოსაყვანად, ცხოვრების ელემენტარული პრობლემების შესაქმნელად? ამ კითხვით თქვენც მოგმართავთ, ჩემსავით დამცირებულ, გასაცოდავებულ, ერთ დროს ძლიერ და ამაყო ქართველო ხალხი. რაში ხედავთ გამოსავალს ამ საშინელ, ქართველი ხალხის წინააღმდეგ შეგნებულად მოწყობილ შეთქმულებიდან თავის დასაღწევად. გავცეთ ერთმანეთს პასუხი გაზეთის მეშვეობით და დაესახოთ ერთიანი სამოქმედო გეგმა მდგომარეობიდან გამოსასვლელად. ვინაიდან ზემოთ მოხსენებული პირობები არც პასუხს გაგვცემენ და არც აინტერესებთ ხალხის პრობლემები, რადგან თავი გაიანდეს, მიიღწეს, რაც სურდათ ამ ეგრეთწოდებული სახალხო რევოლუციის შედეგად, მათი პასუხი მოკლეა: წერე და იკითხე.

მეგობარ თოლოკაძე

